

SLOVENSKI

vestnik

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec. — Uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Lovro Potočnik. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

Letnik XIV.

Celovec, petek, 15. maj 1959

Štev. 20 (887)

Volivci so se izrekli za politiko demokracije in napredka

Volitve so mimo in duhovi, ki jih je razplamtela volilna borba, se bodo spet pomirili, kar je nujno potrebno za nadaljnji uspešni razvoj v državi, pa tudi za harmonijo med posameznimi člani človeške družbe. Razumljivo je, da je izid volitev v teh dneh predmet živahnega razpravljanja ne samo v višjih političnih krogih, marveč tudi v najširših množicah volivcev, ki so v tednih pred volitvami slišali nebroj najrazličnejših obljub posameznih strank, zdaj pa upravičeno pričakujejo, da bodo obeti postali tudi resnica.

Sploh so volilne parole stvar zase in ravno nedeljske volitve so nazorno pokazale, da so volivci v naši državi zreli že dovolj ter znajo dobro presojati med stvarnostjo in demagogijo. Kljub temu pa se gotovi ljudje vedno spet predajajo starim zgrešenim navadam in delajo vtis, da niso zmožni, učiti se iz napak, čeprav jih te napake stanejo občutne ali celo usodne poraze.

To velja zlasti za KPÖ, ki je od volitev do volitev zgubljala na glasovih, tokrat pa zgubila celo še svoje zadnje tri mandate, ker si v nobenem volilnem okrožju ni mogla zagotoviti osnovnega mandata. Tako je ostalo vseh njenih 142.600 glasov zgubljenih in mora celo njeno glasilo priznati, da so bivši KP-mandati praktično koristili samo KPÖ in FPÖ, nikakor pa ne naprednim demokratičnim silam. Ravno v tem pa se kaže pravilnost naše trditve, da vsak glas, oddan za male volilne skupine, v danih razmerah praktično koristi le reakciji. Pričakovati bi bilo, da bodo pri KPÖ vsaj zdaj uvideli, da zgrešenost svoje politike. Toda vse kaže, da jim do pravilnega pojmovanja samokritike še mnogo manjka, kajti krivdo zvrčajo spet na druge, namesto da bi končno spoznali in priznali, da so zaupanje med delavskimi množicami zgubili le zato, ker njihovo delo ni veljalo državi in njenim delovnim ljudem.

Res si je ÖVP tudi pri teh volitvah z veliko srečo zagotovila večino v parlamentu. Vendar je ta večina zelo iluzorična, ne le zato, ker obstoja v enem samem mandatu, marveč posebno še zaradi tega, ker ni zgrajena na ustrezni večini glasov, temveč je volilni mandat dobila ÖVP le po zaslugi osporavane volilne geometrije. V bistvu pomeni namreč izid volitev zelo občuten udarec za ÖVP: izguba nad 72.000 glasov in 3 mandata le preveč jasno govori o tem, da ima ljudstvo še predobro v spominu čase, ko je predhodnica današnje ÖVP segla po samovladi in zdaj tudi v ÖVP-jevskih

krogih resignirano ugotavljajo, da so bila gesla o „Kamitzevem šilingu“ in „Raab-Kamitzevem kurzu“ že preveč obrabljena.

To velja tudi za FPÖ, ki je sicer pridobila 2 mandata, vendar pa vlada v njenih vrstah precejšnje razočaranje, ker so računali, da bo njihovo glavno geslo o „opoziciji za vsako ceno“ našlo več razumevanja. Izkazalo se je, da ljudem ne gre za kritiko zaradi kritike (KPÖ) in opozicijo zaradi opozicije (FPÖ), temveč si ljudstvo želi čim bolj plodnega sodelovanja v korist države in njenega prebivalstva, ker le v aktivnem delu je pot do napredka in blagostanja.

Brez dvoma je edini zmagovalec nedeljskih volitev SPÖ, katere je število svojih

mandatov povečala za 4 in pridobila nad 80.000 glasov, tako da je dejansko najmočnejša stranka v državi, saj je dobila 26.000 glasov več kot ÖVP. Veličastna zmaga socialistov je še toliko večjega pomena, ker jim je uspelo prodreti tudi v tiste kraje, kjer je doslej ÖVP igrala absolutnega gospodarja. Razsodba, ki so jo med posameznimi strankami izrekli volivci, je jasna: **Pretežna večina prebivalstva odklanja vsako težnjo po samovladi ene same stranke, zato je ponovno dala zaupnico obem velikim strankam. Posebno priznanje pa so volivci izrekli SPÖ ter se s tem priznali k njeni politiki napredka, demokracije in enakopravnosti vseh slojev prebivalstva.**

Koroški Slovenci so sledili našemu pozivu

Še bolj kot v državnem merilu pa je uspeh te politike prišel do izraza na Koroškem, kjer je SPÖ dosegla absolutno večino (število glasov je povečala za približno 8500 ter pridobila še šesti mandat), medtem ko so vse ostale stranke utrpeli občuten poraz. Izid volitev na Koroškem je še toliko bolj pomemben, ker so volivci odločno zavrnili nacionalistične parole, ki sta jih v volilno borbo vključili ÖVP in FPÖ. **Zato je prepričljiva zmaga SPÖ hkrati tudi zmaga politike strpnosti in medsebojnega razumevanja med obema narodoma.**

Za to politiko smo se odločili tudi mi, zato smo naše ljudi pozvali, da glasujejo za Socialistično stranko. **S to odločitvijo se nikakor nismo odpovedali narodnostnim zahtevam in se bomo za naše pravice slej ko prej borili dosledno in z vso odločnostjo.** Da pa je bila naša odločitev pravilna, dokazujejo volilni rezultati v občinah dvojezičnega ozemlja in danes celo nacionalistični krogi javno priznavajo, da so koroški Slovenci v pretežni večini sledili našemu pozivu. Pa celo tisti, ki politično ravno niso na naši strani, tokrat niso sledili v politične namene zlorabljenim načelom vere in vesti ter so se ne nazadnje pod vplivom od nas pravilno pokazane tozadevne zlorabe vere volitev raje vzdržali ali pa so oddali neveljavne glasovnice.

Ob volitvah pa se je končno razkrinkala tudi tako imenovana Enotnost, ki je prej dosledno zanikala sleherno povezavo s KPÖ, dočim je morala zdaj priti s svojo pravo barvo na dan. Vendar maloštevilnega prirastka komunističnih glasov v neka-

terih krajih na našem ozemlju nikakor ni prištevati toliko njenemu vplivu, marveč so odločilno vplivali predvsem razni drugi momenti, kot na primer za Belo in Žitara vas odpusti delavcev v Reberci tik pred volitvami in zlasti negativistična nastojenost nekaterih volivcev. Kljub temu pa je KPÖ tudi na Koroškem utrpela občutno zgubo in bi ob istočasni volitvi v deželni zbor bila izgubila tudi tu svojega edinega poslanca. V bistvu velja to tudi za Truppejevo Zvezo demokratičnih socialistov, ki je morala že ob prvem nastopu pokopati vse upe. To je posebno razočaralo ÖVP-jevske kroge, ker so se klavrno izjalovili njihovi tozadevni računi, saj si je četrti osnovni ÖVP-mandat osvojila SPÖ in so vodji koroške ÖVP Gruberju odprli pot v parlament le skupni presežni glasovi iz Koroške, Štajerske in Gradiščanske.

Izid volitev na Koroškem pomeni torej pomembno zmago SPÖ, pomeni pa hkrati tudi uspeh dela naprednih slovenskih organizacij, kajti v občutnem porazu ÖVP in posebno še FPÖ na dvojezičnem ozemlju in v deželi sploh prihaja do izraza napredna in demokratična socialistična miselnost. Tudi nedeljske volitve so nedvoumno potrdile

Umrl je Johann Böhm
predsednik Zveze sindikatov
in drugi predsednik parlamenta

V sredo popoldne je na Dunaju nepričakovano umrl drugi predsednik avstrijskega parlamenta in predsednik Avstrijske sindikalne zveze Johann Böhm, ki je že od leta 1945 bil socialistični poslanec v parlamentu. Johann Böhm si je pridobil velike zasluge v boju za delavske pravice v državi.

Pokojnik se je rodil leta 1886 kot sin malega posestnika v Stögerbachu na Nižjem Avstrijskem. Izučil se je zidarskega poklica in kot tak pristopil že leta 1903 k sindikatu zidarjev. V sindikalnem gibanju je vsa leta aktivno deloval in si pridobil zaupanje delavstva.

Leta 1945 je bil soustanovitelj enotne nadstrankarske sindikalne zveze in postal tudi njen prvi provizorični predsednik. Istega leta je postal tudi državni sekretar za socialno upravo v provizorični vladi kanclerja Rennerja in bil izvoljen za drugega prezidenta parlamenta. Vse do svoje smrti je Johann Böhm aktivno sodeloval v avstrijskem političnem življenju in si kot trezen politik pridobil zaupanje in simpatije tudi pri nasprotnih strankah. Iz zdravstvenih razlogov letos ni več kandidiral za mesto poslanca v parlamentu, jeseni pa je nameraval odločiti tudi vse ostale funkcije ter se podati v pokoj, a smrt ga je nepričakovano prehitela.

Z Böhmom je Avstrija zgubila moža, ki se je vedno potegoval za zmernost v političnih trenjih in za stabilnost položaja v drugi republiki. Pokojnemu državljanu bodo priredili državni pogreb.

pravilnost našega mnenja, da pretežna večina prebivalstva odklanja narodnostno mržnjo in hujskanje naroda proti narodu, ker le v medsebojnem spoštovanju in enakopravnem sožitju vidi pot do uspešnega razvoja. To pa zlasti okrepljeni SPÖ nalaga tudi dolžnost, da se bo v dejanjih izkazala vredno danega ji zaupanja.

V Ženevi se je začelo

Veliko upanje bo spremljalo vaše delo in uspeh konference bo temeljnega pomena za vse države-članice Združenih narodov, je v ponedeljek ob otvoritvi konference zunanjih ministrov štirih velesil v Ženevi poudaril generalni tajnik OZN Hammarskjöld in s tem tudi že nakazal važnost tega sestanka, ki naj bi pripravil pot do srečanja na najvišji ravni.

Tokrat so na konferenci štirih velesil prvič udeleženi tudi predstavniki obeh nemških držav, vendar ni popolnoma jasno, kakšen je njihov položaj v krogu delegacij: ali sta Vzhodna in Zahodna Nemčija udeleženci ali pa samo svetovalci. Ker tega vprašanja niso mogli popolnoma rešiti, so se odločili za nekaj kompromis, po katerem bodo predstavniki obeh Nemčij lahko konkretno sodelovali, vendar bodo smeli govoriti le s pristankom vseh štirih velesil. Da bi že na zunaj demonstrirali razliko med velesilami in Nemci, so vsaki nemški delegaciji odkazali posebno majhno mizico poleg velike okrogle mize, okoli katere so se razvrstile delegacije Amerike, Anglije, Francije in Sovjetske zveze.

Z ureditvijo tega vprašanja pa še nikakor ni dokončno rešen problem sodelovanja na tej konferenci, kajti zahtevo po sodelovanju so postavile tudi razne druge

države, ki so se borile proti nacistični Nemčiji. Sovjetska delegacija posebno odločno zahteva pritegnitev Poljske in Češkoslovaške, pa tudi Jugoslavija je že od vsega začetka poudarila svojo pravico do sodelovanja, saj je vsled nemškega napada utrpela razmeroma največ škodo. Pa tudi Italija si je skušala osvojiti stolček za okroglo mizo, vendar ji je bilo priklicano v spomin, da je Italija precejšnji del vojne sodelovala na strani Nemčije, o kateri se sedaj razpravlja in zato trenutno še ne more biti govora o njeni udeležbi na konferenci.

Ker bi bilo razpravljanje o pritegnitvi nadaljnjih držav preveč zamudno, so to vprašanje zaenkrat preložili in se je v sredo začelo pravo delo konference. Pričakovati je, da bodo predstavniki štirih velesil kmalu zapustili področje javnega razpravljanja v širšem krogu in prešli na tajne seje, pri katerih pa bi bili nemški delegaciji izključeni, ker „je praksa pokazala, da se na ta način najlažje da doseči sporazume“.

AKRA. — Kanajam, eden od voditeljev prepovedane stranke nacionalnega kongresa v Njasi je izjavil, da v tej deželi civilne oblasti in peščica kolonistov, ki jih podpira britanska vlada, izvajajo surovo diktaturo nad tremi milijoni Afričanov. Kenajama bo odpotoval v Veliko Britanijo, da bo britansko javnost seznanil z resničnim položajem v Njasi.

Država mora pomagati manjšini
da ohrani in goji svoj materni jezik

Iz glasila gradiščanskih Hrvatov „Naš Tajnik“ povzemamo, da je državni tajnik Gschnitzer na volilnem shodu v Velikem Boristofu (kjer smo leta 1957 imeli veliko bratško srečanje gradiščanskih Hrvatov in koroških Slovencev — op. ured.) govoril tudi o odnosih med manjšino in državo. Ob tej priložnosti je med drugim poudaril, da imajo narodne manjšine vso pravico do materinega jezika, da ga ohranijo in gojijo. Pa ne samo manjšina ima pravico, da čuva in ohrani svoj materni jezik, marveč tudi država ima dolžnost, da ji pri tem pomaga. Kajti če bi na primer na Gradiščanskem hrvaški jezik na kakršen koli način izginil, potem Avstrija nikakor ne bi postala bogatejša marveč nasprotno revnejša.

Državni tajnik Gschnitzer je v svojem govoru tudi povedal, da se je kot Južni Tirolec v šoli učil oba jezika in priznal, da mu je to mnogo koristilo. Zato je prepričan —

je izjavil — da je za vsakega otroka velika pridobitev, če se v šoli more učiti obeh jezikov, ki se govorita na ozemlju, na katerem živi.

*

Izvajanjem državnega tajnika Gschnitzerja se v polni meri pridružujemo tudi koroški Slovenci. Poudarili pa bi le toliko, da najboljše besede ne morejo pomagati, če jim ne sledijo tudi ustrezna dejanja. Ravno iz ust državnega tajnika Gschnitzerja pa smo slišali že marsikakšno besedo, ki je v vprašanju koroških Slovencev pričala o bistveno drugačnem naziranju. Pa tudi njegova stranka — ÖVP je zlasti na Koroškem pokazala zelo malo razumevanja za pravično rešitev manjšinskega vprašanja in ravno v ÖVP-jevskih krogih najdemo ljudi, ki so najbolj hujskali proti dvojezični šoli, torej proti isti ustanovi, ki jo državni tajnik Gschnitzer imenuje „veliko pridobitev“.

Državnozbornske volitve v številkah

Volitve za novi državni zbor preteklo nedeljo so po vsej Avstriji potekale v popolnem miru. Le volilna udeležba je v primerjavi z volitvami leta 1956 nekoliko nazadovala in je letos znašala 94,2 % (napram 96 % leta 1956). Od 4.695.173 volilnih upravičencev (1956: 4.614.464) jih je volilo 4.423.719, dočim se je leta 1956 poslužilo volilne pravice 4.427.711 volivcev. Zanimivo je, da je tokrat padlo število neveljavnih glasov od 75.803 leta 1956 na 61.726, čeprav so napovedovali, da bo uvedba uradnih glasovnic povzročila zmedo in tako povečala število neveljavnih glasovnic.

Prepričljivo zmago je na nedeljskih volitvah zabeležila Socialistična stranka Avstrije — **SPÖ**, ki je dobila **1.953.566** glasov (leta 1956: 1.873.295) in je število svojih mandatov povečala od 74 na **78**. Nasprotno pa je utrpela občuten poraz Ljudska stranka Avstrije — **ÖVP**, katerih **1.927.690** glasov (leta 1956: 1.999.986) ji je prineslo le še **79** mandatov, dočim jih je doslej imela 82. Tudi **FPÖ** je v državnem merilu zabeležila uspeh in je dobila **335.949** (leta 1956: 283.749) glasov ter število mandatov povečala od 6 na **8**. Najbolj usodne pa so bile volitve za **KPÖ**, ki je sicer dobila **142.598** glasov (leta 1956: 192.438), vendar pa je zgubila še zadnje 3 mandate in v novem parlamentu ne bo več zastopana.

Izid volitev na Koroškem je bil naslednji: **SPÖ** je dobila **136.964** glasov (leta 1956: 128.494) in je k svojim dosedanjim petim mandatom pridružila še šestega. Število **ÖVP**-glasov je padlo od 89.996 leta 1956 na **88.817** in je s tem zgubila svoj četrti mandat, tako da jih ima zdaj le še tri. Še bolj občutna je bila zguba za **FPÖ**, ki je dobila **36.686** glasov (leta 1956: 40.420), medtem ko je za **KPÖ** glasovalo **6.714** volivcev (leta 1956: 8.226). Tako imenovana Zveza demokratičnih socialistov **BDS** je s svojimi **2.190** glasovi doživela bridko razočaranje.

V posameznih občinah dvojezičnega ozemlja so dobile stranke naslednje število glasov:

	SPÖ		ÖVP		FPÖ		KPÖ		BDS
	1959	1956	1959	1956	1959	1956	1959	1956	1959
Bekštanj	1849	1647	969	1108	144	145	70	88	20
Bela	911	885	301	345	38	42	66	31	6
Bilčovs	295	346	280	275	61	85	26	16	4
Bistrica na Zilji	175	146	180	206	21	7	1	—	—
Bistrica pri Pliberku	611	566	313	378	62	71	42	9	1
Bistrica v Rožu	675	608	306	357	66	83	39	44	6
Blače	88	91	189	190	28	23	2	—	1
Blato	294	304	315	379	14	26	8	3	4
Borovlje	2065	1898	851	861	255	286	196	255	64
Brdo	448	412	307	319	35	37	2	1	3
Djekše	330	322	240	286	46	39	4	—	3
Dobrla vas	1448	1338	850	855	37	160	43	38	9
Galicija	481	418	257	332	57	77	8	7	2
Globasnica	318	254	320	366	26	52	4	7	4
Goriče	184	178	120	129	13	10	3	2	8
Grabštanj	573	566	352	285	212	299	9	13	3
Grebinj	623	651	685	660	224	235	13	17	7
Hodiše	393	393	230	214	34	24	8	6	5
Kostanje	261	253	117	136	140	159	10	14	8
Kotmara vas	589	529	271	343	74	49	45	45	6
Ledince	390	389	258	258	66	63	10	8	5
Libeliče — Suha — Žvabek	312	335	309	357	38	51	3	—	4
Libuče	404	413	194	186	49	63	13	7	8
Lipa	503	437	186	172	109	118	21	30	3
Loga vas	662	622	253	240	140	170	60	44	3
Marija na Zilji	680	630	324	341	85	84	50	62	3
Medborovnica	365	382	160	199	32	22	9	9	9
Medgorje	239	273	138	154	23	27	2	7	—
Otmanje	175	163	90	110	70	77	18	4	—
Otok	265	270	271	294	77	56	4	14	8
Pliberk	275	236	311	335	43	45	6	5	5
Podkloster	1921	2234	756	777	284	322	165	173	379
Pokrče	496	505	276	269	93	114	2	4	7
Radiše	149	84	61	121	29	44	1	—	—
Rožek	192	176	124	134	45	51	2	3	4
Ruda	424	418	261	258	111	102	18	8	—
Sele	259	258	120	217	8	4	22	6	1
Slovenji Plajberk	125	151	82	92	22	21	21	11	2
Smerče	652	614	282	399	196	227	52	63	35
Štraja vas	262	287	193	212	23	29	3	4	29
Švetna vas	216	239	145	194	51	33	42	37	—
Škocijan	828	788	644	565	113	175	28	15	13
Škofiče	583	499	192	219	48	85	20	27	6
Šmarjeta v Rožu	292	263	240	319	45	37	6	10	6
Štefan na Zilji	531	496	289	294	53	102	2	2	6
Št. Jakob v Rožu	1352	1237	660	736	137	134	163	184	12
Št. Peter na Vašinjah	482	428	214	230	40	64	17	13	1
Št. Tomaž	413	446	304	302	71	57	2	3	2
Teholca	606	592	295	254	49	83	21	24	9
Tinje	165	153	134	126	65	70	—	1	3
Trdnja vas	271	273	131	142	60	47	2	5	2
Važenberk	704	674	473	485	153	228	13	12	7
Velikovec	965	923	710	713	322	360	13	25	17
Vernberk	1026	871	376	384	240	329	21	27	7
Vovbre	346	373	342	336	52	68	16	15	—
Vrba	541	458	701	581	319	303	18	24	6
Železna Kapla	562	525	222	251	31	55	9	12	5
Žihpolje	216	206	258	265	94	68	4	2	4
Žitara vas	689	678	324	400	21	13	9	2	2
Žrelec	669	568	309	371	115	134	15	21	10
Beljak — mesto	10.848	9815	5617	5768	2499	2525	858	1179	120
Celovec — mesto	18.973	17.896	14.868	14.855	6060	6383	1279	1477	639
Koroška	136.964	128.494	88.817	89.996	36.686	40.420	6.714	8.226	2.190

PO ŠIRNEM SVETU

MOSKVA. — Po najnovejših podatkih šteje Sovjetska zveza skoraj 209 milijonov prebivalcev. Po številu prebivalstva je na tretjem mestu za Kitajsko in Indijo, ki imata 650 oziroma 400 milijonov, in pred ZDA, ki imajo skupno z Aljasko, a brez Havajev, 177 milijonov prebivalcev. Zanimivo je, da je v Sovjetski zvezi najmanjša umrljivost, medtem ko je nataliteta večja v nekaterih drugih državah. V SZ sklenejo tudi največ porok na tisoč prebivalcev. Posebno se je povečalo število prebivalstva v azijskem delu SZ, kjer so rasla tudi številna polmilijska mesta.

MADRID. — Za potovanje avstrijskih državljanov v Španijo in obratno od slej naprej ni več potreben vizum. Vizumi so ukinjeni tudi med Italijo in Španijo, med katerima bodo potrebni samo še za tiste državljanke obeh držav, ki se za stalno hočejo naseliti v določeni državi ali pa se v eni ali drugi državi zaposlijo. Za vse druge je dovolj, da imajo veljaven potni list.

BEKA. — Prefekto soboto je na Reko prispela skupina 24 alžirskih ranjencev, ki so jih sprejeli zastopniki Jugoslovanske Rdečega križa. Alžirski ranjenci so bili začasno pripeljani v lovransko bolnišnico, od koder bodo prepeljeni v druge jugoslovanske bolnišnice. Po podatkih Jugoslovanske Rdečega križa je do sedaj prispelo v Jugoslavijo 38 hudo ranjenih Alžircev, pripadnikov alžirske osvobodilne vojske. Jugoslovanski Rdeči križ se je na prošnjo Alžirskega Rdečega polmeseca odločil sprejeti na zdravljenje 50 hudo ranjenih Alžircev. Te dni bo prispela v Jugoslavijo zadnja skupina ranjencev.

LONDON. — „Manchester Guardian“ zahteva od britanske vlade, naj bo previdna v odnosu do Islandije in naj ne dopusti, da bi se zaostil spor, ki se je vnel zaradi pravic ribarjenja v islandskih vodah. Časnik meni, da se bo po protestu britanske vlade in incidentu, ki se je pripetil pretekli teden, položaj poslabšal in da morajo britanski ladijski poveljniki strogo spoštovati zakonitost v teh vodah in upoštevati tudi naraščajoči odpor Islandcev do ravnanja Britancev.

ALŽIR. — Alžirski „odbor za javno blaginjo“ je pozval Francoze v Alžir, naj ostanejo 13. maja v znak enodnevnega žalovanja doma. 13. maja je namreč Francija uradno proslavljala povratek De Gaulle na oblast. Odbor je v svoji objavi dejal, da De Gaulle namerava dovoliti avtonomijo Alžircem in da s tem ustvarja smrtno nevarnost za deželo. Odpor alžirskih Francozov proti De Gaulleu stalno narašča.

NEW YORK. — Na mednarodnem velesejmu, ki so ga pretekli petek odprli v New Yorku, razstavlja okrog 60 jugoslovanskih podjetij. Poleg tradicionalnih artiklov, ki jih Jugoslavija izvaža v ZDA, izdelkov bakra, aluminija, jekla, lesne in usnjene galanterije in izdelkov prehranske industrije, so jugoslovanska podjetja prvič razstavila tudi več vrst elektromotorjev in motornih želonov. Trgovinska izmenjava med FLRJ in ZDA je precej stabilna.

NEW YORK. — Sindikati delavcev jeklarske industrije so obložili 12 velikih ameriških jeklarskih družb, da so kršile zakon proti trustom in so zahtevali od vlade, naj preišče ta primer. Sindikati se pogajajo s predstavniki jeklarske industrije o sklenitvi nove pogodbe. Grozili so, da bodo v juliju, ko bo potekla stara pogodba, organizirali stavko, če ne bodo ugodili njihovim zahtevam.

TOKIO. — Japonska vlada bo začela v kratkem pripravljati osnutek nove pogodbe o varnosti med Japonsko in ZDA, ki naj bi jo sestavili do 20. maja. Dotlej se bo japonski minister za zunanje zadeve Fudzijama vrnil iz Sajgona, kamor je odpotoval da podpise sporazum o reparacijah z Južnim Vietnamom.

BRUSEL. — Lanska svetovna razstava v Bruslju, ki je trajala od 17. aprila do 19. oktobra, je prinesla Belgiji 750 milijonov frankov čistega dobička. Ministrstvo za gospodarstvo je objavilo, da so znatni skupni izdatki za organizacijo in vzdrževanje razstave nekaj nad tri milijarde belgijskih frankov, skupni dohodek pa je znašal nekaj več kot 3,8 milijarde frankov, to je več kot znaša belgijski državni proračun.

KAIRO. — Začasna alžirska vlada je v Kairu objavila, da je v zadnjih treh dneh meseca aprila padlo na alžirskih bojiščih 107 francoskih vojakov, 97 pa je bilo ranjenih. Poročilo tudi pravi, da se je v istem času pridružilo alžirskim osvobodilnim oddelkom 48 francoskih vojakov z orožjem.

NEW DELHI. — Indija in Sovjetska zveza sta sklenili sporazum o sovjetskem sodelovanju pri graditvi termoelektrične centrale v Nejavli v državi Madras, ki bo imela zmogljivost 250.000 kWh. Sovjetska zveza bo dala na razpolago 500 milijonov rubljev in pripravila načrte, dobavila potrebno opremo in nudila potrebno tehnično pomoč.

MOMBASA. — Sodnik, ki je vodil preiskavo o smrti 11 pripadnikov gibanja Mau-Mau v taborišču Hola, je izjavil, da stražarji največkrat s pretepanjem silijo zapornike k delu. Ta praksa, je rekel sodnik, je popolnoma neupravičena in protizakonita. Preiskavo v tem taborišču so uvedli potem, ko je podleglo ranam od udarcev 11 pripadnikov Mau-Mau. Uradno so tedaj objavili, da so umrli zato, ker so pili okuženo vodo, vendar je obdukcija ugotovila, da so jih bičali do smrti. V Keniji je zaprtih še okoli 3000 pripadnikov Mau-Mau, ki so tu izpostavljeni žitkam britanskih oblasti.

RIM. — Ob koncu preteklega tedna so kmetijski delavci v dolini reke Pad stopili v trodnevno stavko. Pozivu generalne konfederacije dela se je odzvalo okoli pol milijona delavcev na kmečkih posestvih. Kmetijski delavci zahtevajo nove kolektivne pogodbe in povečanje plače. Generalna konfederacija in socialistični sindikati so zavrnili pogoje delodajalcev za kolektivne pogodbe, ker niso hoteli povziti plač. Pogoje delodajalcev pa so obratno sprejeli socialdemokratski sindikati. Do stavke je prišlo tudi v lesni industriji, kjer je stavkalo 200.000 delavcev. Pa tudi 80.000 bančnih uradnikov v petek ni šlo na delo.

PARIZ. — Predstavniki NATO je sporočil, da so ZDA sklenile z Nizozemsko, Zahodno Nemčijo, Grčijo in Turčijo sporazum o preskrbovanju teh dežel z informacijskim materialom o napredovanju na področju jedrske oborožitve.

Čuvajmo, branimo in gojimo našo kulturo!

Udeleženci dramskega tečaja SPZ so uprizorili „Županovo Micko“

Sto sedemdeset let mineva, odkar je Anton Tomaž Linhart pod naslovom „Županova Micka“ napisal in spraval v Ljubljani na oder prvo slovensko igro. Uprizoritev „Županove Micke“ leta 1789 v stanovskem gledališču v Ljubljani je bila začetek slovenske gledališke umetnosti. Slovenci smo gledališko umetnost tako vzljubili, da smo igro že zgodaj prenesli iz gledališča v mesto na vas in ji dali takorekoč prvo mesto v dejavnosti prosvetnih društev. Skozi desetletja je igra vabila mladino in jo zaposlila v izobraževanju in družabnosti, vedno znova pa je navdušila polne dvorane hvaležnih gledalcev. Koliko klenih značajev, odločnih mož in ljudskih tribunov je začelo svojega življenja odgovorno pot prav na vajah za igro!...

Tudi v današnji tehnično prevratni dobi naše ljudstvo igro še vedno ljubi in spoštuje. Kljub kinu, motornim vozilom in drugim možnostim lahke zabave se mladina znova druži v igralske družine in se rada predstavi na odru. Nabito polne dvorane ljudstva, ki prihaja na igre in koncerte z avtomobili, motornimi kolesi vseh vrst in peš, kaže v današnjem razburkanem morju dogajanj, da je naše ljudstvo morebiti bolj kot včasih željno prirediteljev zabav in razvedrila, ki prihajajo iz srca in ki gredo k srcu.

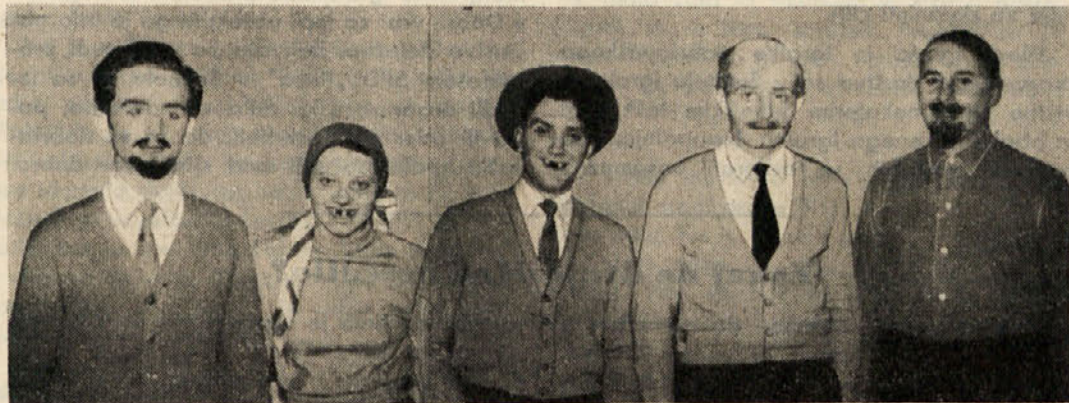
V taka spoznanja so preraščala razmišljanja na prosvetni prireditvi, ki je bila v četrtek minulega tedna v Št. Primožu v Podlunju. Kar bi na prvi res sončni in topli majski praznik, — ki je tako vabil v naravo — ce vlog „Županove Micke“, kajti od vsake ne pričakoval, se je zgodilo. V dvorani pri Voglu se je zbralo nad 250 ljudi, da vidi jo uprizoritev „Županove Micke“ po udeležencih dramskega tečaja SPZ in prisluh-

nejo pevskega zboru SPD „Danica“, ki se je poleg moškega tokrat prvič predstavil tudi s številno močnim mladim mešanim zborom.

Ta kombinirana prireditev SPZ je bila lepo doživetje in veselo razvedrilo za vsakogar. Težko je posamič oceniti režijo in igranje izmed igralcev lahko kritično trdimo, da je zelo dobro igral. Nastopali pa so: Franci Polzer iz Sp. Vinar kot Tulpenheim, Micka Polzer kot Šternfeldovka, Hanzi Weiss iz Št. Janža kot Monkof, Jurček Pastek iz Lob-

ženega, je tekem zime znatno dvignil kvaliteto petja. Posebej pa je treba pohvaliti mešani zbor. Njegovo prikupnost ob prvem nastopu niso povzročila le brhka dekleta, izredno je dopadlo tudi njegovo ubrano petje, ki je našlo svoj višek v pesmi „Pojdami v rufe“. Ob njegovih 5 pesmih mu moramo za začetek izreči vse priznanje, posebej pa pohvaliti neumornega zborovodjo Hanzija Kežarja.

Odmor pred nastopom mešanega zbora je izpolnil s svojimi šalami in dovtipnimi pri-

TUDI UMETNOSTI ŠMINKANJA SO NA DRAMATSKEM TEČAJU POSVETILI MNOGO PAŽNJE

merjavami med starimi in novimi „cajti“ Tomi Gasser. Če je bil že prej v vlogi zapitega pisarja Glažka izredno posrečen, je pri tem nastopu pokazal talente, ki so med nami v resnici redki. Njegovo pripovedovanje, ki ga je zložil v lepe dovtipne verze, je v dvorani povzročilo prave salve smeha in aplavza.

*

Domov sem se od te prireditve vračal v zavesti, da izžareva iz naše mladine iskrena želja na pripravljenost do združenja svojih mladih sil in skritih sposobnosti za lepa prosvetna in družabna dejanja. Ta mladina je vredna pomoči in podpore in mi vsi, ki smo že stopili v leta poklicnih, gospodarskih in družbenih obveznosti, imamo samo eno nalogo: po svojih sposobnostih in izkušnjah pomagati mladim prosvetašem in

MED NOVIMI KNJIGAMI

IDIOI, znameniti roman ruskega mojstra Dostojevskega, je izšel pri Državni založbi Slovenije kot nov zvezek v zbirki Izbranih del Dostojevskega. Ta roman bo vzbudil med slovenskimi bralci še toliko več zanimanja, ker je že precej dolgo, odkar je prvič izšel v slovenskem prevodu. Kot ostali romani Dostojevskega bo tudi njegov „Idioi“ znova približal bralcem njegovo psihološko mojstrstvo, edinstveno bistrovidnost za skrita moralna vprašanja in njegove ideje o problemih življenja.

PELEPONEŠKA VOJNA je naslov dela, ki ga je spisal starogrški zgodovinar Tukidides. Snov je zajeta iz spopadov med obema velesilama stare Grčije, med Atenami in Šparto. O teh dogodkih pripoveduje Tukidides kot očevidec, zato je njegovo pripovedovanje nazorno in razgibano. Delo je v prevodu Janeza Faleka izšlo pri Državni založbi Slovenije in je opremljeno z bogatimi ilustracijami.

stopati vzgledno pred njimi. Le v povezavi z mladino in v složenem delu bomo v naših družinskih strnili vse, kar za nami dorašča in govori našo materino besedo.

Sto sedemdeset let slovenskih odrskih prireditev nas spominja na veliko rast književnosti in gledališke umetnosti našega malega, večino te dobe tlačenega in kulturno zapostavljenega naroda, ki si je posebno s svojimi kulturnimi stvaritvami pridobil sloves in veljavo v svetu. Sto sedemdeset let slovenske igre pa nas tudi opominja, da moramo ustvarjeni slovenski kulturni zaklad tudi na naših tleh zavestno čuvati, braniti in gojiti naprej v svojih srcih in v srcih svojega naraščanja, svojih otrok.

Ta obveza bo naša najlepša oddolžitve pesniku, zgodovinarju in dramatik Linhartu ter vsem kulturnim velikanom, ki so mu sledili, delali in ustvarjali za to, da živimo in se kulturno razvijamo. Blaž Singer

„Tri četrtine sonca“ nov slovenski umetniški film

Jože Babič, direktor in režiser Slovenskega narodnega gledališča v Trstu, režira novi slovenski celovečerni igrani film „Tri četrtine sonca“, ki bo že trinajsti slovenski film te vrste. V filmu nastopajo številni priznani slovenski igralci, kot so Bert Sotlar, Melka Ocvirk, Mira Sardočeva, Lojze Potokar, Stane Sever in drugi.

Zgodba pripoveduje o zapoznelih povratnikih iz nemških koncentracijskih taborišč, ki so se ob koncu druge svetovne vojne znašli na obmejni češki železniški postaji. Tam prežive ob čakanju na lokomotivo 24 ur negotovosti. Še jih druži tovarištvo iz taborišča, toda le bolj na zunaj, s svojimi mislimi pa so že doma, od koder so jih bili nasilno iztrgali in odvekli v nemška taborišča. V tem prehodnem obdobju njihovega življenja se pokažejo njihovi značaji in vsakdo doživi svojo posebno usodo.

Film, za katerega je scenarij napisal slovaški dramatik Leopold Lahola ob sodelovanju Jožeta Babiča, snemajo razen v ateljejih „Filmservisa“ v Ljubljani tudi v Litiji, Novi Gorici, Novem mestu in Škofiji Loki.

V slovenskih filmskih krogih zagotavljajo, da bo novi film dogotovljen že do letošnjega filmskega festivala v Pulju.

Filmski festival v Cannesu

Danes bo v Cannesu zaključen letošnji mednarodni filmski festival, na katerem so pokazali vrsto najboljših filmov raznih držav, s katerimi so se potegovali za priznanja in nagrade.

Avstrija na festivalu ni imela preveč sreče in je film „Eva“ kljub Romi Schneider vzbudil le malo zanimanja. Mnogo bolj pozitivno je bil sprejet jugoslovanski film „Vlak brez voznega reda“, ki so mu v svetovnem tisku posvetili zelo ugodne kritike. Priznanja je bila deležna tudi mlada Inge llin, ki se je v tem filmu prvič predstavila publiku.

Festival v Cannesu pa so tudi letos zasenčevali politični oblaki in je vodstvo prireditelje podobno kakor lani odklonilo neki sovjetski film samo zato, ker se je bilo zamerje zahodnonemške vlade. Iz istega vzroka je bil tudi bolgarsko-vzhodnonemški film „Zvezde“ uradno označen zgolj kot bolgarski film, ker gospodom v Bonnu ne gre v račun, da bi bila tudi Vzhodna Nemčija zmožna kulturnega dejanja.

Dr. MIRT ZWITTER

Južna Tirolska — manjšinski problem Nemcev

(Ob desetletnici italijansko-avstrijskega sporazuma v Parizu)

Ta ugotovitev je delno tudi točna, če pomislimo, da so Južni Tirolci vključeni v vsako pomembnejšo socialno akcijo, ki se pojavi v Avstriji, Nemčiji ali v nemški Švici. Tako ima Južna Tirolska v Britenu tudi že svojo „SOS - vas otrok“²⁰⁹ s sedmimi družinskimi hišami za vzgajanje nad 50 osirotelih ali sicer zapuščenih otrok. Sredstva so bila zbrana iz stalne zbirke v ta namen med pripadniki manjšine same, predvsem pa še iz bogatih prispevkov podpornih ustanov v Nemčiji in Avstriji. Nameravana pa je še nadaljnja izgradnja, tako da bo obsegala „vas otrok“ v celoti 18 domov!

Vzgoji otrok in šolanju mladine velja še posebna pozornost in skrb bogatih podpornih akcij Nemcev v korist južnotirolske manjšine. Tako so 7. junija 1958 svečano odprli v Bozenu poseben „Dijaški dom St. Georg“ nemškega viteškega reda, še poleg onih, ki jih zida „Ustanova kanonika Mihaela Gamper“, iz sredstev, zbranih največ v

Nemčiji in Avstriji. Dne 21. septembra je bil nato odprt v prisotnosti poslevodečega predsednika centrale „Berg-Isel-Bunda“ iz Innsbrucka dr. Eduarda Widmoser-ja nov nemški otroški vrtec v vasi Salurn, zadnji ob jezikovni meji proti italijanskemu jugu.

Južnotirolskim nemškim otrokom je veljala tudi nadaljna podporni akcija, ki jo je izvedla bavarska mladinska organizacija Rdečega križa v Nemčiji: Za božično obdobje 1958 južnotirolskih nemških otrok je zbrala sedem tisoč zabojev raznih šolskih potrebščin, oblačil, igrač in drugih mikavnih daril, ki so bili razdeljeni po učiteljih ali županah v gorskih ali ogroženih krajih na posebnih svečanostih med tamošnjo šolsko mladino.

Mnogo več pa pomeni, da Nemci in razne njihove organizacije v Nemčiji in Avstriji, velikodušno podpirajo tudi reševanje ene-ga najvažnejših in težavnejših socialnih problemov sedanosti: Oskrbo potrebnih stanovanj. Za južnotirolske Nemce je to še posebno težavno vprašanje v mestih, v katerih zaradi pomanjkanja dotoka iz nemških vasi grozi nevarnost popolne odtujitve. Proti temu gre neprestana ostra borba Nemcev z vsemi sredstvi. Poleg političnih protestov

proti izpodrivnemu naseljevanju po Italijanih pa so Južni Tirolci pričeli tudi še široko akcijo samopomoči, ki jo podpira cerkvena uprava z široko dodelitvijo stavbišč, dodatno pomoč pa nudijo razne organizacije v Nemčiji in Avstriji. Tako je na primer pomlad 1958 pričelo gradnjo „Elizabetine naselbine“ v Brixenu široko podprla „Katoliška naseljitvena ustanova v Zapadni Nemčiji“ s sedežem v Kölnu. Poleg tega pa so pomagali še študentje ter člani novega katoliškega „Stavbarskega reda“²¹⁰ iz Nemčije z večmesečnim brezplačnim delom pri gradnji naselbine.

Še odločilnejše ukrepe pomoči nemškim Južnim Tirolcem pa je v najnovejši dobi zahteval poslevodeči predsednik frakcije „Freie Demokratische Partei“ (FDP) v zapadnonemškem parlamentu dr. Ewald Bucher²¹¹ po povratku iz potovanja po Južni Tirolski v govoru dne 5. aprila 1959 v Schwäbisch-Gmündu. Predlagal in zahteval je, da bi nemška podjetja v Južni Tirolski ustanavljala podružnice in montažne

obrate, ki naj bi nudili prebivalstvu gospodarsko pomoč. Stiki med ljudmi in kulturni stiki naj bi se utrdili. Dr. Bucher je napovedal poročanje frakciji FDP ter v nekaj tednih ponovno potovanje v Južno Tirolsko, da bo razgovarjal z gospodarskimi voditelji in s predstavniki Cerkve.²¹²

V slučaju uresničenja teh zahtev bi južnotirolski Nemci dobili v svoje roke tudi še lastno industrijo, ki je doslej nimajo niti je niso imeli pred priključitvijo k Italiji v pomembnejšem obsegu, marveč je industrija v Južni Tirolski, kakor že ponovno omenjeno, skoraj v celoti delo Italijanov po letu 1918 ter v njihovih rokah. Samo industrija pa daje življenje in zaslužek širšim delavskim množicam. Brez nje ostane stalna zaposlitev viškov kmečkih gorskih vasi in domov zelo težavno vprašanje bodočnosti južnotirolskih Nemcev. Njeno pomanjkanje je povod za izselitev mladih delovnih ljudi, kar povzroča poleg neposrednega krčenja števila pripadnikov manjšine še posredno škodo zaradi staranja in socialne neuravnovesnosti družbe, kar najbolj opažamo v mestih, kjer mora brez naravnega dotoka iz podeželske okolice kmalu izumreti nemško prebivalstvo.

(Se nadaljuje)

²⁰⁹ Pripomba: Zimisel in organizacija teh SOS - vasi otrok je sprožil leta 1948 tedanji študent litozofije Hermann Gmeiner na Tirolskem. Po njegovi zamisli in organizaciji je daslej nastalo v Avstriji 6 takih „vasi“. Organizacija pa je posegla tudi že v Nemčijo in Švico in je v stalnem napredovanju.

²¹⁰ Pripomba: Po belgijskem katol. duhovniku p. Warentriedu van Straaten ustanovljeni red, ki naj z brezplačnim delom svojih pripadnikov olajša gradnjo za stanovanja socialna šibkih in za ustanove splošne socialne koristi.

²¹¹ Pripomba: Poznam že iz svojega obiska v Plundersu, a kateremu smo poročali zgoraj, glej nadaljevanje št. 101 tega članka.

²¹² Pripomba: Poročila DPA (Deutsche Presseagentur) z dne 5. aprila 1959.

Razvoj na vasi

Razvoj gre svojo neizogibno pot dalje. Tudi kmečka vas spreminja svoj obraz in za vsakega kmeta velja, da se vključi v proizvodni proces vasi, če noče zamuditi zveze z razvojem v bodočnost. Kmečki domovi že danes niso več, kakršni so bili pred nekaj desetletji, ko so na kmetih opravljali delo s številno družino, sinovi in hčerkami, ki so ostali doma, ter še z najeto služinčadjo. Danes pripada kmetijstvu samo še 20 odstotkov vsega prebivalstva, kar pomeni bistveno spremembo. Nastane vprašanje, kako naj 20 odstotkov prebivalstva preskrbi s prehrano ostalih 80 odstotkov. To pomeni, da pripada kmetijskemu gospodarstvu nad vse važna naloga prehranje ogromne večine nekmetijskega prebivalstva, ki živi od dela svojih rok in uma v drugih poklicih.

Iz teh važnih narodno-gospodarskih vidikov kmečka ekstenza ne more biti ogrožena, temveč pripada kmetijstvu vedno večja in moralno odgovornejša naloga preskrbovanja ljudstva. Zaradi tega je treba, da se dvigne vrednota kmečkega dela in s tem stanovska samozavest. V družabnem življenju moreta kmet in kmečki delavec postati enakovredna z vsemi drugimi poklici, vendar ta miselnost do danes še ni povsod prodrla. Razvoj vodi kmeta v smer podjetnika, kakor v drugih obratih. Povečini je pa še danes običajno, da velja na kmetih neurejen delovni čas in pogosto gleda kmet delavca in nameščenca z zavistjo zaradi urejenega delovnega časa ter gotovih pravic na prosti čas, to se pravi na dopuste. Izvedenci v kmetijstvu pravijo, da se mora spremeniti dosedanje kmetovo delovno naziranje, ko je veljalo, da je samo trpljenje, nenehno delo brez odmora edini pogoj za uspešno kmetovanje. **Res je, da je marljivo delo nujen pogoj uspeha, vendar ne samo fizično, temveč tudi razumsko.** Stopnja kmečkega dela se je v zadnjem desetletju razvila od pomožnega do strokovnega dela, kar je pripisati tudi motorizaciji in tehnizaciji.

Nekateri trdijo, in takih ni malo, da stroj ogroža človeka in ga izpodriva. Dejansko pa je vloga tehnike in napredka v tem, da osvobodijo človeka hlapčevstva ter mu olajša delo, torej je v njegovi službi. Z razvojem in pridobitvami tehnike naj se kmet in posebno mlajša generacija osvobodita hlapčevske službe kot polnovredne delovne sile v gospodarskem procesu. Ugled kmečkega dela se mora dvigniti in garanje omejiti. Prav posebno si mora kmečka gospodinja s pripomočki tehniškega napredka svoje napore delo izboljšati, kajti v težavnih delovnih razmerah ima marsikatera mlada nevesta pomisleke, da bi poročila kakšnega kmeta. Delu čast in oblast, tudi kmečkemu delu priznanje zaslužene veljave in vrednotenja! Predvsem pa je treba kmečkemu delu primerno in ustrezajočo protivrednost v cenah njegovih pridelkov, ki jih postavlja na trg za prehrano soljudi. Zato so seve odgovorne poklicane oblasti in ustanove, ki naj pospešujejo in zastopajo koristi kmeta ter vseh, ki so zaposleni v kmetijstvu.

Za pospeševanje kulturnega razvoja in izživljanja je nujno, da si na kmetih priborijo tudi nekaj prostega časa. Zakaj ne bi bil kmet in kmečki delavec tudi enkrat v letu sproščen ter si privoščil kakšno potovanje in nekoliko oddiha. Kmet in kmetica in sodelavci imajo enako pravico kot vsi drugi do okrevanja, če vse leto izpolnjujejo svoje odgovorne poklicne dolžnosti.

Prehod in prerod v novo vas zahteva od kmeta, vodje sodobnega kmetijskega obrata, kakor od njegovih sodelavcev vedno več strokovne in splošne izobrazbe. Čas narekuje kmetu, da svojemu sinu-nasledniku omogoči strokovno kmetijsko izobrazbo in drugo znanje, ki ga usposobi, da se more uvrščati na raven izobražencev, kjer se bo lahko tudi kot „preprost“ kmet uveljavljal, užival ugled in spoštovanje.

Mislite že danes, da pošljete v jeseni svoje sinove v kmetijsko šolo. Za enega ali dva zimska tečaja porabljeni čas ni izgubljen, temveč pomeni nabiranje znanja, kapitala, ki se bogato obrestuje v poklicnem življenju. Iz izkušnje vemo, da je sodobno urejena domača kmetijska šola v Podravljah s sposobnimi strokovnimi učnimi močmi že doslej posredovala dragoceno in koristno znanje, ko se uspehi lahko že ugotavljajo na domačih kmetijah, ki jih absolventi že vodijo kot mladi gospodarji ali pa so v veliko pomoč svojim očetom, kateri morda niso imeli priložnosti, da bi obiskovali kakšno

Gostovanje SPD „Srce“ iz Dobrle vasi v Šmihelu

Slovensko prosvetno društvo „Srce“ v Dobrli vasi je v pretekli zimski sezoni z velikim uspehom igralo zgodovinsko igro „Dekle z biseri“. Z igro je nastopilo doma ter z njo prvič gostovalo v Št. Janžu v Rožu. Pred nekaj tedni pa je na povabilo Slovenskega prosvetnega društva „Peca“ nastopilo v Šmihelu nad Pliberkom. Ker o tem gostovanju v senci volilne kampanje nismo poročali, hočemo to danes nadoknaditi, saj je bila ta prireditev zelo uspešna in hkrati lep doprinos k medsebojnemu spoznavanju med prosvetaši društev, ki vse enako stremijo za skupnimi cilji.

Mladi igralci in igralkе doblavaškega prosvetnega društva so v Šmihelu igrali izvrstno kljub nekaterim tehničkim težkočam in obolevosti enega igralca. Izpopolnjeni po prejšnjih nastopih so odigrali posamezne

vloge za naše podeželske razmere brezhibno. Doživeto podano igro, ki gotovo ni lahka, je občinstvo nagradilo z navdušenim pritrdjevanjem in aplavzom, kar naj bo našim igralcem v zadoščenje za požrtvovalno in idealno marljivost na področju odrske umetnosti ter vzpodbuda k nadaljnjim naporom. Pripomnimo še, da je bilo za prireditev tako veliko zanimanje, da Šerčerjeva dvorana ni mogla zajeti vseh, ki so hoteli prisostvovati igri.

Ob koncu izrekamo zaslužen zahvalo marljivemu igralskemu ansamblu SPD „Srce“ v Dobrli vasi za lepi užitek, ki ga je bilo občinstvo deležno. Zahvala pa velja tudi prosvetašem SPD „Peca“ v Šmihelu, ki so izvedli organizacijska dela za udeležbo, postavili oder ter poskrbeli, da so se doblavaški igralci počutili med njimi prav dobro.

Zakaj ne dvojezično besedilo?

Globasnica. — Slišimo, da nameravajo pri nas postaviti spomenik vojnim žrtvam. Zamisel je hvalevredna, kajti spomenik naj bi bil spomin in opomin. Spomin na tiste, ki so morali prisiljeni žrtvovati svoja življenja v krvavem plesu za tuje interese. Spomenik pa naj bi bil tudi opomin preživelim, da storijo vse, da sodelujejo s tistimi, ki se prizadevajo, da ne nastanejo spet krvave vojne z vsemi strašnimi posledicami, ki zahtevajo toliko nedolžnih žrtv, povečini mladih življenj. Spoštovanje do veličine smrti in žrtv nalaga preživelim, da jih ne pozabijo in na spominski kamen vklešejo imena onih, ki se z bojišč na vseh koncih in krajih niso več vrnili v svojo domovino.

Slišimo pa tudi, da nameravajo opremiti spomenik samo z besedilom v nemškem jeziku. Kakor smo naglašali že vedno, drži tudi danes, da nismo sovražniki nemščine. Cenimo jo ter se je tudi radi učimo, kar spoznavamo v naših krajih za pametno. S tem pa se ne odrekamo zvestobi svoji slovenski materini govorici, ki jo ljubimo kot dragoceno dediščino svojih prednikov ter jo hočemo ohraniti in posredovati tudi potomcem na naši zemlji. Žal, da tega spoznanja, koristnega za lepo medsebojno sožitje, z znanjem obeh deželnih jezikov, ne moremo opazovati povsod, kjer se stikata oba naroda na Koroškem. Za boljše medsebojno

sporazumevanje je osporavanje in izločevanje pouka slovenščine v veliko škodo in vodi zelo pogosto k nesoglasjem in na žalost celo k sovražnostim.

Zakaj ne bi napravili dvojezičen napis tudi na nameravanem spomeniku vojnim žrtvam v Globasnici? Nismo ozkosrčni in ne zahtevamo samo slovensko besedilo, čeprav bi bilo to morda celo upravičeno. Vojaki iz našega kraja in okolice, ki so morali nenaravne smrti končati v tujem svetu, so bili vsi slovenske krvi in sinovi slovenskih mater. Prva beseda, sladka beseda mama, ki so jo doumeli v detinski dobi, je bila slo-

Po naši zemlji

venska. Ko so morali po kruti sili z doma, so jim matere klicale na pragu: sreča naj te spremlja, vrni se zdrav, moj sin! Premnogo od teh se jih ni več vrnilo, krije jih tuja ruša.

Žrtvam nesrečne vojne, sinovom naše vasi, nameravajo postaviti spomenik. Prav, lepo in podobno je tako, vendar upravičeno zahtevamo na spomenik tudi besedilo v naši domači slovenski besedi, ki je materinski jezik naših vojnih žrtv.

spod župnik pa je spregovoril globoko občutene poslovilne in tolažilne besede. Nato je črna zemlja zagnila telesne ostanke dobre matere prav na dan pred materinskim dnevom. Žalujemo svojcem izrekamo naše srčno sožalje!

Lisici se ne smilijo kure

Na posestvu Franca Baumgartnerja v Labotu so gojili precej kureline, skupno 66 kur in dva pelelina. Neko jutro preteklega tedna pa so bili domači nemalo začudeni, ko so odprli kurnico. Ugotovili so, da se je odigral ponoči krvav pokol v kurnici, ko so našli 47 kur razgrizanih in mrtvih na kupu. Sama 9 kur je preživelo grozotno noč kurje smrti, ki so jih še žive našli stisnjene v kotu, kjer se od smrtnega strahu niso upale ganiti, ko so bile prej priče strahotnega nočnega pokolja. Nobenega dvoma ni bilo, da je v kurnico vdrla lisica in med kurami neusmiljeno gospodarila. Kmalu so tudi ugotovili, da je lisica prišla v nizko zgrajeno uto skozi streho, ko je prej odstranila že preperle deske in si tako napravila odprtino. Zanimivo je, da je manjkalo 13 kur ter ne vedo ali jih je lisica požrla ali pa že znosila proč. Posestnik ima precejšnjo škodo, ker so bile kure dobre pasme, pa tudi zaradi tega, ker v tem letnem času najbolj nesejo.

Spet krvava bilanca cestnega prometa

Bilanca prometnih nesreč na avstrijskih cestah izkazuje za pretekli teden spet žalostne in krvave številke. V vsej državi se je primerilo skupno 1546 prometnih nesreč. Pri teh je bilo 1290 oseb poškodovanih, 50 pa mrtvih. Med temi nesrečami jih je bilo na Koroškem 148 s 135 poškodovanimi in 7 mrtvimi osebami. Požarov je bilo pretekli teden na Koroškem 8, v vsej državi pa skupno 41 z doslej ugotovljeno škodo v znesku okoli 970.000 šilingov.

KOLENDAR

Petek, 15. maj: Zofija
Sobota, 16. maj: Janez
Nedelja, 17. maj: Binkošti
Ponedeljek, 18. maj: Bink. poned.
Torek, 19. maj: Peter C.
Sreda, 20. maj: Bernardin
Četrtek, 21. maj: Feliks

Bralci se oglašajo:

Pravilno tolmačenje

Prepričan sem, da to, kar bom tukaj napisal oziroma skušal povedati, ni le moje mnenje temveč tudi mnenje mnogih drugih bralcev Slovenskega vestnika. Gre namreč za moje predvolilno razpoloženje. Do zadnjih dni sem bil v dvomu, rekel bi razdvojen, kako bi se odločil pri oddaji svojega glasu. To vem, da moj glas ravno toliko tehta, kakor Kamitzev, Raabov, škofov ali katerega koli veljaka.

Po svojem nastopu sem že vedno najbolj držal s socialisti, toda zadnje mesece mi je bilo omajano zaupanje v njihovo dobro voljo, kar tiče reševanja našega manjšinskega vprašanja. V tem so me begali še drugi vplivi, posebno onih, ki so si pri teh

kmetijsko šolo. Na jesen bodo vrata v kmetijsko šolo spet odprta za nove gojence in v drugi letnik.

Za medsebojno pomoč in gospodarsko krepitve pa so in bodo tudi v bodočnosti potrebne naše raznovrstne zadrage, kajti bodoči čas bo zahteval prav tako ali pa še več skupnega sodelovanja na najrazličnejših področjih za uresničitev večjih ali manjših načrtov.

Nikakor pa naj nova kmečka vas ne postane pusta in pomeščanjena. Življenje na vasi naj bo pestro, sočno in živo, kjer se bo čutil vsak posameznik domačega. K temu naj služi smotrna kulturna politika, katere središče mora biti v domačem kraju zakoreninjen človek. Za to so različne možnosti, kakor smotrna gradnja, nega umetnosti, vaške knjižnice, predavanja ter času ustrezajoča prirejanja slavnosti in običajev, delo, ki spada tudi v področje naših prosvetnih društev.

volitvah hoteli priboriti samodržstvo v vladi. Prihajali so k meni, preprostu kmečkemu človeku in pravili, da bodo socialisti kmete „okrog prinesli“, če bodo izšli iz volitev močni. Edinole ÖVP ga bo ščitila in „Kamitzev šiling“ mu bo pomagal. Nadalje so svetohlinsko letali okrog in skušali verne ljudi prepričevati, da so socialisti sovražniki vere, kar so naglašali tudi duhovniki. To sem gotovo še najmanj verjel, ker te bajke so pogosto trosili ÖVP-jevski ljudje, ki sami cerkev le zelo redko vidijo od znotraj. Prišli pa so tudi drugi preroki in bilo bi treba res precej razsodnosti, da bi volil po vesti.

Zadnja predvolilna številka Slovenskega vestnika, prišla je prav v zadnjem času, pa mi je razpršila pomisleke. Ne preberem vedno vsake številke, v volilno razglabljanje in tolmačenje v tej številki pa sem se globil. Stvarno razlago položaja, napotila za edino sprejemljivo dejanje slovenskih volivcev pri volitvi, sem razumsko dojel, tudi to, da vzroki naše podpore socialistični stranki nikakor niso narodnostni. Priznati moram, da sem si osvojil in utrdil prepričanje, da je sovražnik samo na desni in mora njemu veljati strnjena borba vseh naprednih sil. V nedeljo, 10. maja, sem mirne duše in zavestno volil Socialistično stranko Avstrije.

Drugi dan sem bil vesel. Videl sem dolge obraze ÖVP-jevcev, ki so jim spodlelele skomine po samovladi, občudoval pa sem razgledanost in zrelost avstrijskih volivcev, ki so v tem odločilnem trenutku vedeli, kaj je prav. Med temi je bil tudi pretežni del koroških Slovencev.

Srečal sem prijatelja, ki mi je navdušeno dejal: Pri „Vestniku“ so prav imeli!

J. Š.

TRI MLADE SNAHE

Vdova je imela sina. Z delom svojih rok ga je hranila in oblačila, da ni nihče videl njune revščine. Da, celo na visoko šolo ga je poslala.

Zato je pa sin mater tudi ljubil čez vse in bil srečen samo, kadar se je vrnil s svojih poslov domov in nekaj dni pri starki počival. Kaj vse ji ni pošiljal s potovanja: moko, kokaši, denar! Kaj vse ji ni prinesel: obleko, še nakit, kakor za mlado!

Često so ga na cestli nagovarjale stare ženske: „Zakaj se ne oženiš? Poglej to dekle, poglej ono. Vse so zale, vse mlade, še doto prineso v hišo.“

„Kaj bi,“ je odgovarjal. „Saj imam mater, kaj mi bo žena? Ko bom na poti, kaj

vem, ali ne bo mlada mater stradala ali celo tepla.“

Toda ženske so govorile in ga pregovarile, da je pripeljal domov mlado, zalo ženo. Ko se je odpravil na pot, je naročil ženi: „Na mater pa dobro pazi. Ko se vrnem, ne bi hotel slišati, da si ji rekla eno samo hudo besedo.“

Ko je odšel, se je mlada žena jezila, ker je bila starka po vseh kotih in je jedla ter pila, ne da bi kaj delala. Kaj je storila? Pokupila je pri vseh sosedih jajca, obložila košaro s slamo in vanjo nasadila jajca, pa ukazala starki, naj sede nanje in jih vali. Včasih ji je prinesla kosček kruha in se zlobila, ker je spet bilo kakšno jajce ubito.

Sin se je vrnil. Že pred vrati je vprašal po materi: „Kaj vem,“ je rekla žena, „kaj je z njo? Je pač umrla.“

Sin je bil žalosten. Pa je stopil nekoč na dvorišče po slamo za svojo mulo. Videl je košaro, pa natančneje pogledal — kaj je videl? Njegova mati sedi na košari in vali jajca. Dvignil jo je, pobral ji slamo in jajčne lupine z obleke, pa jo odpeljal v hišo.

Ženo je pa odgnal k sodniku. „Tako in tako, to je storila,“ mu je povedal. „Loči me od nje.“ In sodnik ju je ločil.

Spet so prišle ženske v hišo: „S prvo si imel smolo. Toda poglej si to. Še lepša, še mlajša, še več denarja.“ In so ga v drugo pregovorile, da se je oženil.

Ko je moral na pot, je še bolj zabičal ženi, naj pazi na mater.

„Že prav,“ je rekla žena, „kaj se ji pa naj zgodi?“

Čim je bil sin z doma, je pa napodila starko s stola in kričala: „Kaj? Samo posedala in jedla boš? Napravila sem ti torbo. Na ramo z njo pa v šolo, da se kaj naučiš!“

Čez štirinajst dni se je vrnil sin. Že na pragu je vprašal:

„Kje je moja mati?“

„Nesrečnež, še ne veš, da je padla po stopnicah in se ubila!“

Sin se je zaprl v sobo in dolgo jokal. Ko je malo potem ves žalosten sedel pred kavarno, so prišli mimo otroci iz šole. Pa je zagledal med njimi smešno starko, ki je prav tako imela šolsko torbo na hrbtu. Stopil je bliže in koga videl: Svojo mater.

Takoj ji je snel torbo, jo odpeljal domov in posadil za peč. Ženo je pa odgnal k sodniku in sodnik ju je ločil.

Ne dolgo in ženske so ga še v tretje pregovorile, da se je oženil. Še lepša in mlajša je bila tretja in še večjo doto je imela.

Dolgo se ni odpravil na pot. Ko je pa le moral, mu je žena glasno obljubila, da bo s taščo lepo ravnala. Pa je bil komaj

zunaj mesta, že se je žena zapodila s palico na starko in kričala: „Kaj le počneš doma? Tudi v mestu ne boš ostala. Tu imaš tamburo, kar naravnost od tod! K ciganom pojdi, nauči se igrati, nauči se peti, denar si služi.“

Z malo culo in tamburo je starka odšla. Cigani so jo lepo sprejeli. Naučili so jo igrati. Naučili so jo peti. Naučili so jo plesati. In je potovala po deželi s cigani, z možmi, z ženami, z otroki, z vozovi in z mulami.

V tujem mestu je šel sin čez trg. Pa je zagledal sredi gruče ljudi starko, ki je igrala in pela. Ko je odpela pesem, je privzdignila stare noge za ples. In ljudje so se smejali. Kar vreščali so od veselja, držali se za trebuh in ji metali novce. Še nikdar niso videli nič tako smešnega. Sin se je smejal z njimi, smejal se je do solza, dal starki novcev. Zdaleč se je še enkrat ustavil in še pogledal, kako je privzdignila starka krilo in se vrtela. Pa ni spoznal, da je njegova mati.

(Norveška)

Maurice Careme:

Živel je kralj

Živel je kralj, tako ubog, da ni premogel niti psa; in bos je hodil naokrog po svojem carstvu sem in tja.

Bil je tako preprost možak, da je celo brez žimnic spal. Nikdar ni stražil ga vojak, nikdar se ga podložnik bal.

A vsakdo, h komur šel je v vas, se je zazdel kot kralj bogat, ker mu njegov dobrotni glas v njem samem je odkril zaklad.

Tako ta kralj iz dneva v dan je kralje delal iz ljudi, saj kralj, ki je res modrijan, da mnogo več, kot sam dobi.

SMEŠNICE

Učitelj: „Janezek, razloži mi, kaj je mreža?“

Janezek: „Mreža je veliko lukenj, ki so zvezane z vrvcico!“

*
Matijček vidi prvič v življenju kačo, ki se počasi plazí proti grmovju, in zavpije:

„Glej, mama, tukaj je rep, ki miga brez psa!“

*
„Kaj imaš nad seboj ob jasnem dnevu?“

„Modro nebo in sonce.“

„In kadar dežuje?“

„Dežnik.“

*
Teta vpraša Marico, česa si želi za rojstni dan.

„Škatlo bonbonov.“

„In kaj še?“

„Še eno škatlo bonbonov!“

„Toliko bonbonov vendar ne spraviš v svoj želodček!“

„Potem si želim še en želodček.“

*
Učitelj ima v šoli predavanje o človeški glavi. Zdaj pozove učitelj učence, naj narišejo organe človeške glave.

Janezek se oglasi: „Uho, gospod učitelj!“

„Dobro,“ reče učitelj. „Mihec, še ti kaj povej!“

„Uho, gospod učitelj!“ reče Mihec.

„Saj to je pravkar Janezek povedal!“

„Da, gospod učitelj, toda jaz sem mislil drugo uho!“ se odreže Mihec.

Učitelj: „Kaj je veter?“

Tonček: „Veter je zrak, ki hitro teče.“

Učitelj: „Kdo mi lahko pove kak prozoren predmet?“

Janezek: „Ključavnica, gospod učitelj!“

Pajek v jantaru

Zgodilo se je davno, davno.

Ljudi še ni bilo na zemlji, pač pa je že rasel gozd, velik borov gozd. Na teh starodavnih borih je bilo zelo veliko smole.

Na veji enega izmed dreves je sedel pajek. Med iglami in vejicami je imel razpeto pajčevino. Toda mreža je bila prazna in pajek je bil lačen. Nobene muhe ni bilo v bližino, nekaj dni se nobena ni zapletla v pajčevino.

„Preseliti se moram drugam,“ je menil pajek.

Tako je tudi storil.

In pričel se je po nitki spuščati proti zemlji. Nenadoma je veter močnejše zapihal in pajek se je zaletel v bor. To bi ne bilo nič hudega, da ni bilo tam smole. Ravno tedaj in prav na tistem mestu je pritekla izpod drevesne skorje velika kaplja lepljive smole.

„Ojej, kaj pa je to?“ se je vznemiril pajek in se čudil, kaj neki ga grabi za nogo.

Poizkusil je odriniti kapljo, pa se mu je še druga nožica pogreznila v smolo. Zaman je mahal z ostalimi šestimi nožicami. Ena za drugo so se prilepile na kapljo smole.

In kaj se je zgodilo potem?

Kaj se je zgodilo? ... Morda je bor spustil izpod skorje še več smole in z njo obil pajka ... Morda je ta velika kaplja padla na tla in jo je pokril pesek ... Morda je vihar podrl bor s kapljo smole in pajkom vred ...

Kaj pa pozneje?

Pozneje je ves ta starodavni borov gozd zalilo morje in ga je zasul pesek.

Borov les je strohnul. Ostala pa je lepljiva, bleščeča smola, ki je dolga leta ležala na dnu morja in je postala trda ko kamen. — Naposled so jo morski valovi vzdignili z dna in jo nosili in premetavali z enega konca na drugega. Bila je lahka, lažja od kamenčkov, zato jo je vrglo na peščeno obalo pred noge mimoidočega človeka.

Človek je pobral kos strnjene smole — jantarja, in naredil iz njega prekrasno brošo.

Našel pa je v jantaru drobnega pajka, ki se je pred mnogimi, mnogimi leti prilepil k smolnati kaplji.

Starega borovega gozda že zdavnaj ni več. Ostal je le drobn pajek, ujet v borovo smolo, ki se je spremenila v kos jantarja.

Kje ste, Lamutovi?

Anton Ingolič

Dolgo je ni mogel spraviti v posteljo, ki jo je bil že zjutraj potisnil k Roccovi, od koder je prihajalo — kot navadno — nevzdržno smrčanje. Rebuffo je bil tudi toliko uvreden, da je sedel z žensko na drugo stran postelje, da mu je ženska kazala hrbet. Kljub temu sem kmalu dognal, da se je dekle na moč podobno Brigitti, da se je dekle na Floro, da so njene oči globoke ko Henriette in da ima lase črne kot črnolaska. Poljubljala sta se, si govorila ljubeznivosti, ki sta se jim sladko smejala, čeprav se, kar sem zlahka opazil, nista popolnoma razumela, kajti dekle ni govorilo italijanski, marveč italijanščini in francoščini podoben jezik, morda romunski ali španski. Med razgovorom in smehom jo je Rebuffo spretno slačil in jo nazadnje v sami kombinaciji položil kar na neodgrnjeno posteljo. Dekle se je še nekaj časa branilo, nazadnje pa pod Rebuffom le utihnilo. Tedaj sem z divjim krikom planil pokonci. Rebuffo je zarlenal kot razjarjen lev, dekle pa zavreščalo, kot da sem jo polil z ledeno vodo. Po-

grabila sta vsak svojo obleko, in, še preden sem spet utegnil odpreti usta, planila iz sobe. Tudi jaz sem se oblekel. Našel sem ju spodaj pred domom, ozirala sta se na vse strani, kam bi šla. „Pojdita nazaj, vrag naj vaju vzame!“ sem jima zaklical kar po slovensko in se izgubil dol proti postaji.

To je bila druga noč, ki sem jo preživel pod milim nebom. Tudi to noč sem šel najprej k tisti hiši, ki je imela v veži rdečo lučko. Toda vrata so bila zaklenjena, bilo je že zelo pozno.

Ne vem, kaj bi se bilo zgodilo, da ni nekaj dni pozneje oče prinesel Štefkinega pisma, v katerem sta z materjo sporočili, da imata vse potrebne listine in da bodo prišli, brž ko se bodo s teto Jero in stricem, ki sta že na poti, dogovorili glede vsega, kar bi bilo potrebno vzeti s seboj oziroma pustiti doma. Kmalu potem je oče dobil stanovanje in zapustil sem samski dom.

Ko sem se tistega popoldne sprehajal pred postajo, kamor sem prišel debelo uro pred prihodom vlaka, nisem zgrešil prav nobene ženske, ki je šla mimo na tej ali oni strani ulice. Ocenjeval sem jih, čeprav nisem imel nobenih izkušenj, in jih ljubkoval, če so mi bile všeč — všeč pa mi je bila skoraj vsaka druga. Bil je blag pomladanski dan, nebo je bilo sinje in čisto, celo ulice in hiše niso bile tako umazane kot navadno: opralo jih je deževje zadnjih dni. Kot nalašč, da mati ne bo prehudo čutila razlike med Merlewaldom in Strmcem. Zad-

nje dni, zadnje tedne, ko se je poslavljala od Strmca, od vsake jablane posebej, od vsake pedi zemlje, se je gotovo jokala noč in dan, in nekajkrat preklicala svojo odločitev. Sreča, da potujejo še tri družine, dve iz Razdrtega in Čepinovi iz Podloga. Mati bi se lahko še sredi poti premislila. V Strasbourgu jih je čakal oče. Kakšno je bilo njuno srečanje? Mati ga ima še vedno rada in ga bo imela do smrti. Kaj pa oče? Je z Molanko res konec? Molanka, ki zna, kolikor sem jo poznal, presojati življenje mnogo stvarneje kot oče, bo gotovo pustila očeta v miru, preselila bi se bila h Klambosu, to sem dobro vedel, tudi brez mojega posega v njuno življenje, le da bi se bilo zgodilo pozneje in za očeta bolj boleče. Toda ali si jo je oče zares iztrgal za vselej iz srca, kot pripoveduje? Zdaj res ne misli več nanjo, toda kako bo čez nekaj mesecev, čez nekaj let? Vlak se naglo približuje Merlewaldu, vsak čas bo tu, vsak čas bo mati prišla v kraj, ki bo njena nova domovina. Za kako dolgo? Z očetom sta se dogovorila, da samo za tako dolgo, dokler si ne bosta prihranila za Plevnikovo gornjo njivo in kos travnika. Pet, šest let, če bo frank ves čas tako drag, zemlja pri nas pa tako poceni, kot je zdaj. Morda ne bo tako dolgo, morda pa bo dalje, mnogo dalje. Težko odideš z doma, težko se tudi vrneš. Lepo je na Strmcu, posebno v tem času, ko prihaja pomlad v vsako, še tako zapuščeno globačo. Toda

kaj naj bi tam počel? Ali bi še mogel k Plevnikovim, Podmenikovim in drugim na delo, kjer bi zaslužil za dvanajst do štirinajst ur težkega dela poleg hrane komaj za dva ali tri vrčke piva? Celó dol v podložko jamo, čeprav bi me vzeli, ne bi šel.

Zaslišalo se je približajoče se ropotanje vlaka. Odhitev sem na peron in pustil voziček s svojimi mislimi pred postajo.

Najprej sem zagledal Štefko. Zrasla ni mnogo, toda bolj polna je bila, dekle in ne več otrok, obraz ji je cvetel, svetli lasje so se ji kodrali, oči živahno švigale naokoli. Pozabil sem, da ji je petnajst že minilo in da je nisem videl že dve leti in pol tretjega.

„Marko, Marko! Tu smo, tu!“ me je klicala in mahala z rokami, kakor da je še vedno doma na Strmcu.

Odhitel sem k njihovemu vagonu.

„Dober dan, Marko!“ In že sem jo imel okoli vratu. „Kakšen velikan! In jaz? Kakšna sem jaz?“

„Dekle si,“ sem dejal smeje.

Vse, kar je imela na sebi, sem ji poslal jaz: rdečo torbico iz Köflacha, rjave šolne iz Eibisfelda, svetlo sinjo obleko z rožami pa iz Merlewalda.

Drug drugega sva občudovala in se smejala, dokler se ni vrnil med naju debelušast deček; gledal me je začudeno, malce boječe.

„Ali ni to Pepček?“

„Seveda! Pepček, daj bratu Marku roko!“

Varujte v toplih dneh živila pred kvarom

Tudi v domačih gospodinjstvih se nam po nepotrebnem pokvari mnogo živila, čisto pa uporabljamo za hrano živila, ki niso več v prvovrstnem stanju, n. pr. slabo, uvelo zelenjavo, žarko surovo maslo, staro, že okuženo mleko, malo smrdljivo meso, zato hlo moko itd.

S propadanjem živila nastaja škoda v domačem gospodinjstvu pa tudi v splošnem gospodarstvu, saj se s tem znižujejo splošni živilski fond. Z uživanjem sumljivih živil škodujemo svojemu zdravju, uživamo pa s tem tudi manj vredno hrano.

Če računamo, da se, na primer, v vsakem našem gospodinjstvu pokvari letno samo 1 kg kruha, zneso to za vso Slovenijo 18 in pol milijona dinarjev, povprečno 1 kg pokvarjene maščobe na gospodinjstvo letno pa cca 130 milijonov škode. Že samo ta dva računa kažeta, kakšna škoda nam nastaja v gospodinjstvih, ne da bi se je zavedali.

Z letošnjim tednom Rdečega križa pa smo napovedali boj nepotrebnemu kvarjenju živila, ki naj se mu pridružijo vsa gospodinjstva.

V sledečih vrsticah prinašamo nekaj nasvetov, kako pravilno shranjujemo nekatere živila oziroma jih očuvamo pred kvarom za krajšo dobo.

Kruh

Kruh moramo hraniti v hladni in zračni shrambi. Tako ne spleniti in ne zadahne.

Plesniv kruh zdravju sicer ni škodljiv, vendar ga ne jemo. Zadahnjen kruh pa nam škoduje. Poleti je zadahnjen kruh pogost pojav in sicer nam zadahne pogostoje črni kot beli kruh. Zadahnjenost povzroča poseben bacil (*bacillus mesentericus*), ki živi v moki in se pri pečenju vedno ne uniči. Ohrani se v sredici. Oživi, če hranimo kruh v pretopli shrambi, in sicer mu je potrebna temperatura okrog 20° C. V taki shrambi se začne bacil hitro razvijati in razmnoževati, pri tem pa spreminja kruh v vlečljivo snov. Ta bacil pa je občutljiv za kisline. Zato ponekod pečejo kisli kruh ali pa mu dodajo malo kislega mleka.

Kruh moramo po peki hitro in dobro ohladiti, nato ga šele denemo v shrambo. Priporočljivo je, da ga hranimo na visečih policah ali v zamreženih omaricah. Če so police iz letev, hlebci ali štruce lahko leže,

PRAKTIČNI NASVETI

Kuhan krompir je tem manj okusen in tem težje prebavljiv, čim dalj stoji. Kadar moramo z njim čakati, ga pokrijmo s čisto belo krpo oziroma prtičem. Dvigajoče se pare se nabirajo v tkanini in tako ostane krompir vseeno suh in moknat in nima okusa po postanem, čeprav nekaj časa stoji.

Cvetača bo bolj bela, če prilijemo vodi, v kateri jo kuhamo, malo mleka. Na 2 l vode ga dodamo pol skodelice.

sicer pa je bolje, da jih postavimo pokonci, da okoli njih čimbolj kroži zrak.

V poletnem času moramo pomiti police vsak teden s kisovo vodo.

Klobase, salame, suho meso

Raznih svežih klobas ali salam, ki jih delamo za sproti, kakor tudi takih, ki so pripravljene za daljše shranjevanje, ne smemo zložiti drugo vrh druge, ker nastanejo po njih na mestih, kjer se dotikajo, temni in celo zelenkasti madeži. Če se ti izdelki dalj časa tako dotikajo drug drugega, se začno tudi kvariti, in to zaradi pritiska, nastajajoče toplote in pomanjkanja zraka.

kvarom

Pomanjkanje zraka pospešuje kvarjenje mesnih izdelkov. Začno se razmnoževati glivice, ki povzročajo, da postane n. pr. koža pri salamah maslna in nekako sluzasta. To kvarjenje je posebno pogosto v poletnih mesecih in pri salamah, ki so pripravljene za krajši čas.

Take salame in klobase, če opazimo kvar takoj v začetku, umijemo z mrzlo čisto vodo in dobro zberemo in takoj uporabimo.

Salame, ki jih ponudimo gostom ali dru-

žini, olupimo, ker je nehygienično, če damo na mizo tudi črevo, ker je na njem polno škodljivih glivic in tudi razne nesnage, ki jo lahko prenesemo na zdravo notranje meso. Če se koža oziroma črevesje zelo drži mesa, zavijemo salamo za nekaj časa v moker prtič, da črevo odstopi.

Plesnivega suhega mesa ne smemo nikoli umivati z vodo. Voda pronica v notranjost do kosti in ga okuži s plesnijo ali tudi drugimi škodljivimi glivicami, da se začne razkrajati. Najbolje je, če odrgnemo plesen s suho in čisto krtačo ter zberemo s čisto krpo. Odstranimo pa plesen tudi tako, da meso dobro odrgnemo s soljo.

Izmed živalskih škodljivcev naredijo velike škode posebno hrošči, ki so veliki pol cm in imajo na hrbtu rumeno progno. Prav tako so škodljive njihove kosmate ličinke. Preganjati moramo tudi mesarsko muho, ki leže v meso svoja jajčeca, iz katerih se že v nekaj urah izležejo bele in zelo požrešne ličinke. Meso, napadeno od teh ličink, rešimo, če košček izrežemo in nato izrezana mesta zdrgnemo z močnim kisom. Najbolj pa meso pred njimi zavarujemo, če ga hranimo v dovolj gosto zamreženih omaricah ali zvito v tanko gazo in obešeno.

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

O vzrokih zadiha

Zadih iz ust je zelo neprijeten pojav, ki je neugoden tako za bolnika samega kakor tudi za okolje. Bolnik sicer sam redko čuti svoj zadih, medtem ko ga okolica takoj čuti in — kar je za bolnika še bolj neugodno — pogosto to tudi takoj pove, se ga ogiba ali se z njim pogovarja v določeni razdalji. Še bolj neugodne posledice imamo pri mladih ljudeh, katerih življenje je večkrat nesrečno zaradi neprijetnega zadiha. Pojav zadiha iz ust je pogostejši pri moških nego pri ženskah, ki s svojimi pripombami včasih prvič odkrijejo bolniku, da ima neprijeten zadih iz ust. Pri otrocih je ta pojav zelo redek in ga v glavnem srečujemo le pri odraslih ljudeh.

Vzroki neprijetnega zadiha iz ust so dejansko zelo različni. To je vedno spremljevalni simptom, vedno znak nekega drugega obolenja. Razlikujemo med časnim in stalnim zadihom iz ust. Najpogostejše je zadih posledica preostalih delov hrane, ki se zadržuje med pokvarjenimi zobmi ali v raznih gubah sluznice v ustih, in ki razpadajo pod vplivom bakterij, ki povzročajo gnitje. Mnoga obolenja ustne sluznice in razne zastrupitve, ki povzročajo vnetje sluznice v ustih pogosto spremlja zadih. Kronična vnetja krajnikov pri čemer pride do škrobin in lukanj pri krajnikih, morejo povzročiti zadih. Zadih spremlja tudi mnoge angine, zlasti pa v primeru škrlatinke in differitisa.

Obstaja tudi zadih, ki izhaja iz nosa. Tako pri raznih kroničnih obolenjih nosne sluznice, ko gre za razpadanje in vnetje, imamo posebno neprijeten zadih. Prav tako delujejo tudi dolgotrajna gnojna obolenja sinusa.

Obolenja prebavnih organov, zlasti pa njihova zoženja ali razširitve, ki privedejo do zastaja hrane in njenega razpadanja, povzročajo smrad. Isti primer imamo, ko gre za rakasto obolenje grla in želodca. Včasih povzročajo smrad tudi plini iz prebavnih organov. Nekatera obolenja želodca, pri čemer pride do zastaja hrane, nastajanja plinov in riganja, povzročajo neprijeten zadih, kar je zlasti primer pri raznih prehladih. Močnej v presnovi organizma, zlasti pa sladkorno bolezen in uremijo spremlja vedno zadih iz ust, zlasti kadar gre za hujše oblike teh bolezni.

Stalni zadih iz ust imamo v primeru nekaterih obolenj dvanajsternika, posebno pa pri motnjah v zapiranju zaklopk na prehod iz tenkega v debelo črevo, zaradi česar prihaja do vračanja plinov iz debelega črevesa v tenko črevo, od tam pa se izločajo z dihanjem.

Pri zdravljenju je treba najprej ugotoviti obolenje, ki povzroča neprijeten zadih. Vzrok je treba vedno poiskati z vestnim zdravniškim pregledom in le tako je moč pričakovati, da z zdravljenjem dosežemo zaželeni uspeh (kar pa ni vedno primer).

bom varoval, kot je nekoč ona varovala mene.

„Joj, Marko, joj! Kako bo?“

„Vse bo dobro, vse bo prav.“

Mati se ne bo, sem spoznal z vso jasnostjo, Merlewaldu privadila nikoli, tu bo živela, delala, skrbela za očeta in otroke, a njeno pravo, resnično življenje je ostalo na Strmcu in Motniku.

„No, no, dosti, Roza! Moramo odnesti stvari, moramo...“

Oče je govoril, kot da je opravil veliko delo, kot da v svojem sedeminštiridesetem letu začenja življenje znova.

Izpustil sem mater iz objema.

„Mati, vse je pripravljeno. Pred postajo imam voziček...“

Mati si je obrisala solze.

„Eh, da,“ se je grenko nasmehnila, „prišla sem, dovolj dolgo sem premišljala. Napravila z menoj, kar hočeta! Kar hočeta!“

Med Štefinim vprašanjem po vseh mogočih malenkostih, Pepčkovim zvedanim oziranjem na vse strani in skritimi materinimi solzami pa očetovo pretirano vneto smo naložili prtljago na voziček, se optali s culami in se odpravili gor v kolonijo.

„Joj, kakšne pisane hiše, kako lepe trgovine, koliko ljudi in kakšne obleke! Poglej, Marko, tistole tam!“ je vzklikala Štefka.

Mati pa je videla nekaj drugega.

„Koliko saj, kako malo zelenja! Pri nas je že pomlad, marelica na vrtu je v cvetju, tudi zgodnje slive in hruške že cveto, če

bo še teden dni lepo, bo vzcvetela češnja za hišo, tu pa je še skorajda zima.“

In vendar tako lepega dne še ni bilo v Merlewaldu!

Počasi smo rinili v hrib, jaz sem vlekel za oje, ob meni je stopala mati, ob njej Pepček, ki od začudenja ni prišel do besede, Štefka in oče pa sta se upirala zadaj ob največjo košaro. Sonce je bilo nizko, malo nad obama dimnikoma in sijalo nam je naravnost v oči. Prijetno mi je bilo, vedel pa nisem, kaj naj materi povem najprej. Da je le prišla! Uredili bomo dom, da ne bo preveč pogrešala Strmca. Z očetom bova delala, da ne bo pri hiši ničesar primanjkovalo in bo mati lahko dajala na stran. Kar je prišla na Strmec, si je pritrgovala, da nismo bili mi, oče in otroci, lačni, garati pa je začela že kot otrok; zdaj si bo oddahnila, mora si oddahniti.

„Kakšen je vrt? Bo dovolj za solato, zelje in drugo.“

„Bo,“ sem odgovoril, „večji je, dvakrat večji ko naš na Strmcu.“

„Samo kakšna je zemlja?“

„Zemlja ni slabša ko na Strmcu, z očetom sva dobila nekaj gnoja in jo pognojila.“

„Semenje sem pripeljala s seboj, tudi nekaj krompirja sem vzela, tistega belega, ki ga imaš ti, Marko, tako rad. Pozno je že, ampak nekaj ga bom posadila. Bomo videli, kako bo obrodil. Fižola imam štiri vrste; tudi cipro, ki jo imata z očetom najrajši, sem prinesla.“

Čuvanje sira

Sir hranimo vedno v hladnih shrambah, kjer naj leži na suhih in čistih pogradih oziroma policah. Toplota povzroča, da postane sir mehak, in taki hlebci se pri obratovanju in transportu lahko poškodujejo. V pretoplem in presuhem zraku se sir preveč osuši, razvijejo pa se tudi lahko, ker imajo pogoje za to, razne škodljive glivice, ki ga začno kvariti. Zato naj bo shramba ali klet zračna, toda brez prepaha.

Sir se rad navzame tujih vonjev. Velikih hlebcev, kot n. pr. ementalški sir, ne smemo valiti, ker rad razpoka in tako zgubi svojo zaščitno zunanjo plast in se lahko začne kvariti.

Sir moramo rezati vedno v klinih, v večjih ali manjših, tako so vsi deli enake kvalitete. Da se načel sir ne izsuši, ga pokrijemo z zvoncem ali mokrim prtičem (malo slana voda). Ker je namočen v slani vodi, ostane dalj časa svež in brez duha.

Kako očuvamo surovo maslo za dalj časa

Lončeno posodo dobro umijemo z vročo vodo, nato jo splaknemo še z mrzlo vodo. Surovo maslo se v tako pripravljeni posodi manj prime sten, razen tega je posoda razkužena. Čisto sveže surovo maslo stlačimo z mokro kuhalnico v posodo. Paziti moramo, da vmes ne ostajajo zračni prostori. Po vrhu maslo lepo gladko zravnamo in ga zalijemo s slano vodo. Na skodelico vode vzamemo 1 žlico soli. Slano vodo tedensko menjamo. Namesto slanice denemo lahko na maslo tudi plast soli. Rob lonca dobro obrišemo, zavežemo s papirjem in postavimo v hladno shrambo.

Surovo maslo se drži tudi v pločevinkah. Napolnimo jih do roba, zapremo s strojcem, vendar pa jih nato ne steriliziramo. Tako se nam drži surovo maslo več mesecev in je kakor sveže.

Kako šivamo plastično maso

V vsakem stanovanju se sčasoma nabere več kovčkov, škafel in stvari, ki jih sicer moramo imeti in jih redkokdaj potrebujemo, niso pa stanovanju nič kaj v okras, če niso dobro spravljene. Najbolje, da si za shrambo takih stvari v kakem kotu uredimo police, ki jih zagrnemo z zaveso. Najprimernejše so zaveso iz plastične mase, ki jo dobimo v najrazličnejših vzorcih. Prav tako je praktično, da si iz plastične mase uredimo tudi zaveso v kuhinji in kopalnici, saj le-to hitro očistimo z mokro gobo, potem pa jo zberemo s suho krpo in zaveso spel lahko namestimo. Seveda pa moramo zaveso same sešiti in če hočemo to delo dobro opraviti, moramo vedeti tole:

Plastično maso lahko šivamo ročno ali s šivalnim strojem, vendar moramo vselej vzeti kar se da tanko šivanko. Robove, kjer bomo šivali, namažimo prej s krpicco, ki jo namočimo v olje. Šivi naj bodo čimdaljši, rob, po dolgem ali počez, naj bo vsaj 3 do 4 cm širok, da se zavesa ne viha. Plastično maso najbolje šivamo z nylon nitko.

Tudi njega sem objel, čeprav na Strmcu ni bilo to v navadi, toda ker je Štefka začela z objemanjem, sem pač nadaljeval. Govoril in smejal sem se, vmes pa ves čas mislil na mater. Kakšna je? Kako ji je pri srcu?

„Na, primi, Marko!“ me je poklical oče in potisnil skozi okno veliko košaro. Zgrabil sem jo in postavil na tla. „Še to!“ Iz očetovih rok sem jemal košare, zavitke in cule in jih postavljaj na peron; medtem sem zagledal mater, kako je s cekarjem v rokah počasi in previdno stopala po stopnicah iz vlaka. Shujšala je, vendar je bila še lepša kot pred leti. Razen utrujene zbečnosti nisem mogel nič drugega prebrati z njenega obraza. Šele ko se je vlak premaknil in so bile vse stvari na peronu, sem lahko stopil k njej.

„Dober dan, mati!“ sem jo pozdravil in ji stisnil roko.

„Marko!“ Pogledala me je s tako prepredenim pogledom, da me je stisnilo pri srcu. „Tu sem, Marko!“ je dejala. „Kar bo, pa bo. Vse je tako čudno, samo ti si tak, kakršen si bil. Le zrastle si. Še večji boš, kot je bil moj oče, da, še večji.“

Zalile so jo solze.

„Joj, bogve, ali sem storila prav, ali...“

Objel sem jo. Ko me je mati kot otroka kdaj pa kdaj stisnila k sebi, sem se čutil varnega v njenem objemu; zdaj sem bil jaz večji in močnejši, in vedel sem, da se je mati stisnila k meni, ker je začutila, da jo

„Dobrega krompirja in fižola že dolgo nisem jedel,“ sem rekel in se hvaležno ozrl po materi.

Bili smo že tako visoko, da se je videla pod nami vsa kolonija, niže spodaj pa trg z železniško postajo in samsko hišo. Ustavili smo se in se nekaj časa razgledovali.

Ko je mati na sosednjem hribu zagledala cerkev, se je oddahnila.

„Samo da imate tudi cerkev!“

Še laže ji je bilo, ko je opazila onstran revirjev in trških hiš pašnike in polja.

„Ali bo mogoče dobiti kak ogon?“ je vprašala.

Kaj ji je prišlo na misel!

„Dovolj nam bo vrt,“ sem rekel.

„Več nam bo doma priraslo, manj bo treba kupiti,“ me je zavrnila. „Zakaj bi trošili za to, kar lahko pridelamo? Čula sem spodaj v Podlogu, kako so si nekateri uredili. Misliš, da bi bila prišla, če ne bi bila vedela, da se tu dobi zemlja poceni v najem?“

„Ampak najprej si boste oddahnili!“

„Ti si boš pač oddahnili.“ V materinem pogledu se je mešala zahvala z zaskrbljenostjo. „Potegnil si se, ampak preveč suh si, francoski rudniki pa niso zdravi, kot je povedal Košutnik. Tudi,“ malo se ji je zataknilo, hotela je najbrž reči Luka, pa se je popravila. „tudi oče je slab, najprej bom morala vaju postaviti na noge.“

(Se nadaljuje)

Telefonski poziv

Zazvoni zvonec. Popolnoma navaden telefonski zvonec. V črni škattli, ki si jo je izmislil neki Bell ali Siemens ali kaj vem kdo. Vzdigneš slušalko in oglasi se skrivnosten glas...

Tudi Janez je dvignil slušalko:

"Haló!" je dejal — in to je bila njegova zadnja beseda, ki jo je spregovoril kot normalen državljan.

"Haló!" je reklo na onem koncu. "Je tam tovariš Janez Pokritarihta?"

"Da..."

"Sin Jakoba in Marije Pokritarihta, rojen 26. aprila 1915?"

"Da..."

"Tukaj je policijska postaja. Javite se jutri ob desetih pri nas v sobi številka 6731!" Janez je poblebel. Roka s slušalko se mu je oznojila.

"D-d-da, t-t-toda zakaj?"

"Boste že jutri zvedeli!" — in bum: iz slušalke se ne sliši nič več.

V Janezovi glavi začno mrzlično delati vsi možganski zavoji. Kaj vruga bi naj bilo? ... Kakšen prestop? ... Janez preleti v spominu zadnje čase:

S prepoznam prihajanjem v službo nimajo oni tam nič skupnega... Toda tisti zadnji domov? In svinčniki za molče? Janez se naglo obleče, nekaj zamrmra o zdravniku in sleče domov. Med poljo se spomni še na to, da se je pred nekaj dnevi vozil brez luči na kolesu. Naglo stopi spotoma v trgovino in kupi novo baterijo. Doma bo vanjo dal pregorelo žarnico — in alibi bo tukaj.

Ko hiti po stopnicah domov, se nenadoma prime za srce — moj bog — se spomni, če ni kaj narobe s pričevanjem za službeno leta bratranca Branka. Takrat res ni vedel, če je točno, kar je povedal, toda Branko ga je tako pregovarjal, da je točno, kar je izpovedal...

Pri vratih ga je morala začudena žena prestreči, sicer bi padel. Še bolj začudeno ga je gledala, ko je začel Janez mrzlično kuriti ves papir iz pisalne mize in nato še mulčeve svinčnike... Potem je zopet izginil, ko ji je naročil, da ne sme nikomur povedati kar koli o papirju in svinčnikih.

Enako, vendar ne isto

Naš jezik je na vsak način zadeva, ki je odvisna od razlage. Tako, kot gleda človek nanj tako se kaže v njem svet in tako se tudi izraža v besedah.

Vzemimo preprost stavek:

"Marta pride skozi vrata in reče: 'Dobro jutro!'"

Zelo preprost dogodek, ali ne?

Vendar pogledajmo, kako bi ta dogodek opisalo domišljije polno pisateljevo pero:

"Marta je za trenutek zastala pred vrati. Preprosta, dobro osnažena in že od mnogih rok, ki so tukaj skozi šle svoji neizprosni usodi naproti, obrabljena kljuka se ji je tisti trenutek zazdela kot tista velika meja ločnica med preteklostjo in prihodnostjo. Toda čas je hitel — morala se je odločiti in pritisniti nanjo. Vrata so se počasi odprla, kot bi se pred njo odpirala, kot bi se pred njo odpirala skrivnostna pot v neznanje. Z zadržanim korakom je nato Marta kljub vsemu vendarle prestopila prag. Bližina ljubljene človeka, posebna atmosfera, ki se je širila za vrati, vse, kar je bilo za njo in kar jo je čakalo — vse to je dalo prav poseben prizvok njenemu glasu, ko je enostavno in preprosto dejala: 'Dobro jutro!'"

Pisec kriminalnih romanov bi stvar seveda drugače videl:

"Marta je planila k vratom. Iz njenega grla se je izvil krik groze — kljuka je bila vsa krvava! Še hip in odprla je vrata, nje oči, polne groze, so bile široko odprte, pripravljena je bila na vse, tudi na najhujše, ko je s stisnjnim glasom izdala: 'Dobro jutro!'"

Toda svet ne živi od pisateljev. Svet napljujejo najrazličnejši ljudje in vsi imajo pravico do svojega gledanja nanj in na dogodke. Denimo, kako bi opisal takle dogodek Evstahij Čok, industrijski korespondent, star 53 let, dve leti pred pokojem:

"Zgoraj navedena Marta Kolenc je v zvezi z dano dispozicijo in v dogovoru z Vašim cenjenim zastopnikom, loco, stopila v prejšnjem odstavku omenjeno sobo ter se pri tem poslužila tem namenom namenjenih vrat, da bi lahko s spoštovanjem ugotovila: 'Dobro jutro!'"

Janez je nato zdirjal v urad k bratranču Branku, ki ga je začudeno gledal, ko ga je jel Janez rotiti, naj za boga pove, če je kaj narobe z njegovimi službenimi leti. Niti trije kozarčki reprezentančnega žganja ga niso spravili k sebi, kajti medtem se je Janez spomnil, če ni morda skrivnostni telefonski poziv v zvezi z nečakom njegove svakinje Evalije, ki je pobegnil pred osmimi leti čez mejo...

Ko je Janez prišel prihodnje jutro v službo, je bil kot živ mrtič. Vso noč je premišljeval podrobnosti iz svojega življenja, iskal in vrtil po njem, morda se tam skriva kakšen vzrok za tisto povabilo jutri ob desetih. V pisarni je topo sedel za mizo in se samo od časa do časa zdrnil. Saj res, ali ni pozabil nekoč plačati v kavarni malo pivo? In kako je bilo s tistim, ko se je peljal na službeno pot v tretjem razredu, zaračunal pa drugega?... Kako se bo izgovoril, če ga bodo vprašali kaj takšnega?

Potem je pogledal na uro in prestrašeno poskočil. Bilo je že pol desetih. Še zamudi naj! Še ena črna pika več! Planil je pokonci, ko je prišel k njemu kolega Kosec, dobričina in velik šaljivec.

"Poslušaj, Janez, potreboval bi te za kakšne pol ure. Nujno!"

Janez se še bolj zmede. "Ne, ne, nimam časa. Moram ven, razumeš, nimam časa. Zmenjen sem..."

Kolega Kosec ga gleda in se ne more vzdržati smeha:

"Menda vendar ne na policijski postaji?"

Janez še bolj prebledi. Torej že tudi v pisarni vedo! Kaj bo?...

Tedaj kolega Kosec ne more več vzdržati:

"Veš, Janez — saj ne boš hud! Ampak posrečila se nam je sijajna šala. Včeraj smo ti telefonirali prav tačas, ko si tako lepo zadremal za pisalno mizo, iz sosednje sobe, da se javi danes ob desetih na policiji. Ne veš, kako smo se smejali, ko smo si predstavljali, kako se boš prestrašil iz najlepših sanj. Pa saj ne zameriš... Dobra šala, ali ne, tak telefonski poziv!"

Malce drugače in v primerni svežini bi verjetno zvenel opis tega dogodka, ki bi ga dal od sebe kak gospodič s promenado v original bluejeans, Tarzan-frizuro in čevlji na nadstropja:

"Potem se je Marta zvalila v bunker starega leva, z zadnjo tace kresnila klapo za seboj in zakrakala: 'Haudi — kavboj!'"

V službi osivelega sodnega oficijala Vilbald Kojca bi opis tega dogodka nosil gotovo zopet svojski pečat:

"Pristopi stranka Kolenc Marta, roj. Kolenc, neporočena, stara 32 let, še ne kaznovana, in izjavi na zapisnik: 'Dobro jutro!'"

Strokovnjak za reklamo zobne kreme "Dentofix" bi iz tega dogodka naredil strip, poln napetih dogodkov kje iz Južne Amerike:

"Polna zaupanja vase je Marta podjetno odprla vrata — vedela je: Človek z bleščeče belimi zobmi, kot jih daje edino 'Dentofix', se lahko povsod uveljavljal! 'Dobro jutro!' je zasijala in vsakdo v sobi je v istem trenutku moral pomisliti: Da, to je 'Dentofix' zobna pasta, to je zdravje usne dupline, brez zobnega kamna in vnetja zobnega mesa, kot ga daje le naga z 'Dentofix' zobno kremlo! Kajti priznati si moram: Kaj bi bila Marta brez 'Dentofix' zobne kreme? Tako pa je lahko pokazala dobesedno vsemu svetu zobe — dobesedno in v prispodobi. In kljub temu je zavelo od nje samo zdravje, svežina in negovano zobovje, seve z 'Dentofixom!'"

In končno — kaj bi napisal o tem dogodku neutrudni zapisovalec vseh vsakdanjih dogodkov — naš kronist v časopisu:

"O vseh podrobnostih še manjkajo avtentična poročila!"

D.O.M.I.S.L.I.C.E

Otroštvo se nikoli ne postara.

*

Moderno vprašanje: avto ali otrok? — Zabava ali sreča?

*

Mladi so srečnejši od odraslih, ker se še veselijo, da bodo nekoč odrasli.

Z LOČINI OBTOŽUJEJO:

Pekel v Treblinki

Čez dva in pol meseca, 14. oktobra 1943., je izbruhnila vstaja v sebihorski tovarni smrti; to je organiziral sovjetski vojni ujetnik, Rostovčan Saško (tehnik — intendant Aleksander Pečerskij). Tudi tam se je ponovilo to, kar se je bilo zgodilo v Treblinki: od gladi na pol mrtvi ljudje so se spoprijeli s stotinami SS-ovske svojati, ki se je dodobra napila nedolžne človeške krvi. Vstajo so izvršili s pomočjo sekir, ki so jih bili sami izdelali v taboriščnih kovačnicah, mnogim pa je služil kot orožje droben pesek. Saško jim je namreč velel, naj si z njim napolnijo žepe in zaslepijo oči stražnikov. Ali se bo kdo temu čudil?

Ko je Treblinka z vseh strani gorela in ko so zarotniki, poslavljajoč se v mislih od pepela svojega ljudstva, prekoračili žično ograjo, so se SS-ovci in policijski oddelki spomnili, da jih je treba zasledovati. Stotine policijskih psov so bili poslani na lov po sledovih ubežnikov. Nemci so poklicali na pomoč tudi letalstvo. Razvili so se boji v gozdovih in močvirjih. Samo zelo malo zarotnikov se je rešilo pred zalezovalci in žive še danes.

Po 2. avgustu je Treblinka prenehala obstajati. Nemci so sežgali še zadnja trupla, porušili kamnite stavbe, odstranili žične ograje in požgali tudi zadnje barake, ki jih zarotniki niso mogli uničiti. Nemci so razstrelili z dinamitom ali pa odpeljali drugam vse naprave v hramu smrti, razrušili so peči, odstranili orjaške ekskavatorje, zasuli ogromne in neštene jame, porušili kolodvorsko poslopje tako, da ni ostal kamen na kamnu; izginile so tudi železniške tirnice, raznesli so pragove. Posejali so vsepopreke volčji bob, kolonist Streben si je tu postavil svojo hišico. Dandanes tudi te hišice ni več; nekega dne je zgorela.

Zakaj so Nemci storili vse to, kar smo opisali? Da bi zabrisali sledove pokolja milijonov svojih žrtev v treblinškem pekelu? Ali je to sploh mogoče storiti? Mar je mogoče prisiliti k molčanju tisoče ljudi, priče, ki so videli prihajati vlake z vseh strani Evrope na morišče, kjer so po verižnem sistemu usmrčevali ljudi? Ali je mogoče skriti tisti mrtvi težki plamen in dim, ki sta se skozi osem mesecev dan in noč valila v nebo, vidna prebivalcem številnih vasi in selišč v vsej širni okolici? Mar je mogoče pozabiti strahotno kričanje žensk in otrok, ki se je razlegalo tod naokrog polnih trinajst mesecev in ki še danes odmeva v ušesih vaščanov vasi Vukle? Ali je mogoče prisiliti k molku kmete, ki so leto dni vozili človeški pepel iz taborišča na okoliške ceste? Ali naj danes molče tiste priče, ki so srečno ušle smrti in ki pripovedujejo, kako je poslovalo proslulo taborišče od prvega dne svoje ustanovitve tja do 2. avgusta 1943, ki je bil njegov zadnji dan?

Vse priče se ujema v svojih izpovedih o vsakem posameznem SS-ovcu in stražniku; z njimi lahko obnovimo korak za korakom, uro za uro dnevnik življenja v Treblinki. Nihče jim ne bo več upil: "Mützen ab!" nihče jih ne bo podil v plinsko sobo. Himmler nima več oblasti nad svojimi pomagači, ki se zdaj povešene glave vročno nervozno igrajo s svojim suknjičem, ko pripovedujejo z zamolklim in resnobnim glasom zgodovino svojih zločinov, ki se jim samim zde, da so jih počenjali v blaznosti ali v deliriju.

Sovjetski častnik z zeleno lento stalingrajske kolajne zapisuje list za listom izpovedi morilcev. Na vratih stoji stisnjenih ustnic stražnik, in tudi na njegovih prsih visi enaka stalingrajska kolajna, in njegov suhi, od vetra zagoreli obraz ima stroge poteze. To je obličje ljudskega pravosodja. In ali ni čudovit simbol v tem, da je v Treblinko, vzhodno od Varšave prispela prav ena izmed zmagovitih stalingrajskih armad? Ni se zaman v mesecu februarju 1943 zamislil Heinrich Himmler, ni zaman osebno priletel v Treblinko in ukazal, da naj postavijo peči, sežigajo trupla, uničijo sledove. Ne, prepovršno se je bil zamislil! Stalingrajci so vendarle prišli v Treblinko, pot od Volge do Visle je bila prekratka. In zdaj še sama treblinška zemlja ne mara biti sodeložnica zločinov, ki so jih izvršili tuji morilci, in sama izloča iz sebe kosti in predmete usmrčenih, stvari, ki so jih skušali skriti vanjo hitlerjevci.

Prispeli smo v taborišče Treblinko v začetku septembra, se pravi, trinajst mesecev po vstaji. Tudi pokolji so trajali trinajst mesecev. Trinajst mesecev so Nemci skušali zakriti sledove svojih zločinov.

V Treblinki vlada velika tišina. Krošnje smrek, ki obdajajo železniško progo, se komaj gibljejo. Pred seboj imaš iste smreke, isti pesek, ista drevesna debla, na katera so se upi-

rali milijoni človeških pogledov, medtem ko so se vagoni z ljudmi počasi bližali taboriščnemu peronu. Na črni cesti, ki je po nemški navadi obdana z belo prepletkanimi kamni, tiho škripljeta pepel in žlindra. Vstopamo v taborišče, koračimo po tleh Treblinke. Stročje volčjega boba poka, čim se ga le rahlo dotakneš. Tla so posuta z milijoni zrn. Zdi se, da so zvoki teh padajočih zrn kakor navčki, ki komaj slišno, žalostno, na široko in spokojno žvenkljajo mrtvim in da prihaja ta glas prav iz notranjosti zemlje. Tla pod nami so nabuhla in masna, kakor bi bila prepojena z repnim oljem. Zdi se, da se nam majo pod koraki ta brezdanja treblinška tla, nemirna kakor morska gladina. Ta zemlja, ki jo še obdaja ograja iz bodeče žice, je požrla več človeških življenj kakor vsi oceani in vsa morja, odkar živi človeški rod.

Zemlja je tu in tam vrgla iz sebe zlomljene kosti, razne predmete in papir. Ne mara varovati te svoje skrivnosti.

In tako se ti predmeti pojavljajo na površju, kajti zemlja dobiva razpoke na mestih, kjer ima svoje nezaceljene rane. Glej jih, te na pol strohnele srajčke, te hlače, čevlje, plesnive tobačnice, zarjavele ure, nože, brivske čopiče, ročne svečnike, otroška obuvla z rdečimi glavici, prtiče z ukrajinskimi vezeninami, s čipkami obrobljeno perilo, škarje, šivalne naprtnike, steznike, obveze. Nekoliko dalje moli iz talnih razpok kopica namizne posode: ponve, čaše iz aluminija, skodelice, kaserole, lonci, škatle za mleko, kangle, otroški bobenčki... In še dalje mole iz te nabuhle, brezdane prsti, kakor da bi jih potiskala na dan nevidna roka, na pol strohneli sovjetski potni listi, beležnica z bolgarskimi zapiski, otroške fotografije iz Varšave in z Dunaja, pisma z neokretno otroško pisavo, zbirka poezij, neka molitev, napisana na kosček orumenega papirja, nemške živilske nakaznice... In vsepovsod vidiš stotine steklenic in steklenic, zelenih, rožnatih in modrih, ki so v njih bile nekoč dišave vseh vrst. Nad vsem pa plava strahoten vonj trohnobe, vonj, ki ga niso mogli odpraviti ne ogenj ne sonce, ne dež ne sneg, ne vetrovi. In na vseh teh predmetih, papirjih, na pol strohnelih fotografijah se pasejo stotine drobnih muh.

Koračimo vse dalje po tej nestanovitni, brezdani treblinški zemlji, bipoma pa obstanemo. Glej, ondi leže gosti, bakrenordeči, kodrasti lasje: nežni, lahki, čudoviti lasje mladega dekleta, vsi pomešani s prstjo. In poleg njih plavi kodri in nekoliko dalje težke črne kite na sinjakstem pesku, in še ni konca ostankov te vrste. Ni dvoma, da se ni v vsebina ene izmed mnogih vrečic z ženskimi lasmi — vrečice, ki so bili na njo pozabili. Torej je vendarle res! Zadnje brezumno upanje, da je vse le huda sanja, je splavalo po vodi.

Učenjaki, sociologi, kriminalisti, zdravniki za duševne bolezni poreko, razmišljajo o tem: kaj naj to pomeni? Ali so to organske značilnosti, dedne lastnosti, vplivi vzgoje, okolja, zgodovinskih pogojev in nekeke predestinacije, ali pa vplivi zločinske volje voditeljev? Kaj je to? Kako je moglo priti tako daleč? Embriionalne poteze rasizma, ki so se zdele smešne, ko so jih zastopali drugovrstni profesorji šarlatani in klavni provincialni teoretiki Nemčije prejšnjega stoletja; zaničevanje, ki ga je kazal nemški filister do Rusov, Poljakov, Židov, Francozov, Angležev, Grkov, Čehov, ves ta ceneni šopek samovoščne vzvišenosti Nemčije nad vsemi drugimi narodi, samovoščnosti, ki so se ji tako dobrodušno posmehovali razni publicisti in humoristični pisatelji — vse to se je nagloma, v nekaj letih, spremenilo iz "otročjih" potez v smrtno nevarnost za človeštvo, za njegov obstoj in njegovo svobodo. Vse to je postalo vrelec neverjetnega, nezaslusnega gorja, izvor krvi in zločinov. Zares, kdor boče razmišljati, tu ima snovi na pretek.

Vojna te vrste, kakor je bila sedanja, je strahotna. Kri nedolžnih, ki so jo prelivali Nemci, je tekla v potokih. Toda, ni dovolj, če danes govorimo o odgovornosti Nemcev za to, kar se je že zgodilo. Treba je govoriti tudi o odgovornosti za prihodnost, in to se tiče vseh narodov in vseh državljanih sveta.

Dandanes je slehern človek dolžan, odgovoriti z vso močjo svoje duše in svojega uma lastni vesti takisto kot svojemu sinu, svoji materi, svoji domovini na tole vprašanje: Kaj je zarodilo fašizem in kaj je treba storiti, da se razizem in hitlerizem ne pojavita več nikdar in nikjer na svetu?

— Konec —

Vasilij Großman (1946)

Obrisi politike v Evropski gospodarski skupnosti

Ponovno že smo se bavili z vprašanji, pred katerimi stoji Evropa spričo dejstva, da je 1. januarja t. l. stopila v veljavo in se pričela izvajati pogodba 6 evropskih držav — Zapadne Nemčije, Francije, Italije, Holandske, Belgije in Luxemburga s skupno 160 milijoni prebivalcev — da pod imenom „Evropska gospodarska skupnost“ postopoma ustvari skupni in enofno urejen gospodarski prostor, v okviru katerega bodo odpravljene carine in druge tržnopolitične omejitve in bo omogočeno svobodno pretakanje blaga, kapitala in delovne sile. Ne glede na to, da je bila Evropa že pred tem razdeljena na dva gospodarska prostora — na vzhod in zapad — in da Evropska gospodarska skupnost imenovanj šestih držav znova deli države zapadne Evrope na privilegirane in nepriviligirane, je bilo že ob sklenitvi pogodbe jasno, da bo sprožila prevrat v dosedanjih običajih trgovanja in gospodarskega sodelovanja v Evropi.

Če gledamo načrt uresničevanja skupnega in enofno urejenega gospodarskega prostora omenjenih 6 držav, potem vidimo, da Evropska gospodarska skupnost v prihodnjih desetih letih, to je do leta 1969 v blagovni izmenjavi ne predvideva le postopne medsebojne odprave carin in kontingentov, temveč bodo še tekom letošnjega leta izdelani predlogi o skupni politiki na agrarnem področju in hočejo že leta 1965 določiti enotne minimalne cene za kmetijske pridelke.

Z ozirom na to, da so baš v agrarni proizvodnji postavljene od leta do leta spreminjajoče se naravne omejitve (vreme), da nobena država evropske gospodarske skupnosti nima tako močne agrarne proizvodnje, da bi v primeru slabih letin zagotovila vsem državam EGS in — tretjič — da pogoji agrarne proizvodnje takorekoč nikjer ne dopuščajo zadostne proizvodnje in vseh panogah kmetijstva, ni težko razumeti, da je ta načrt EGS sprožil v nekaterih državah Evrope precejšnje vznemirjenje. Vzrok tej vznemirjenosti, ki je vidna tudi v naši državi kot neposrednem trgovskem partnerju Nemčije in Italije v agrarnem izvozu, je nevarnost, da Avstrija izgubi ta tržišča za svojo živino in živalske produkte.

Medtem pa članice EGS neprestano proučujejo vprašanja, ki se pojavljajo v prvi fazi razvoja oz. uresničevanja te skupnosti. Pri tem so navzlic kampanji, ki jo proti njihovem vsiljevanju pogojev gospodarskega sodelovanja ali skupnega trga vseh držav zapadne Evrope vodi Anglija, mnenja, da jim bo uspelo svoj diktat vsiliti in bo prišlo do skupnega trga prej, kakor je bilo to pričakovati. Organi EGS menijo, da bo predvsem na področju kmetijstva že zelo zgodaj prišlo do skupnega trga. V tem sklopu tudi naglašajo, da države EGS zaenkrat na agrarnem področju v glavnem pridelajo dovolj vsega, kar potrebujejo. Primanjkljaje imajo le pri žitu in rastlinskih maščobah. Vendar pa pričakujejo, da bo v prihodnjih letih prišlo do precejšnje potrebe uvoza mesa, predvsem govedine in teletine ter perutnine, dočim bo potreba uvoza prašičev in mleka ostala precej nepomembna. Kar tiče potrebe uvoza rastlinskih proizvodov, bo narasla potreba uvoza žita in sladkorja. Potrebo uvoza, ki utesne biti le prehodnega značaja, bodo med drugim povzročile tudi spremembe v agrarni strukturi, do katerih bo v državah EGS brez dvoma prišlo kakor zaradi posledic tehnične revolucije na vasi tako tudi zaradi spremenjenih pogojev kmetovanja, ki jih bodo povzročile poenotena agrarna politika, odprava carin in odprava omejenih kontingentov uvoza.

Po zadnjem zasedanju agrarnega odbora EGS so njegovi predstavniki precej jasno povedali, da se bo skupna agrarna politika članic prvenstveno nanašala na skupno politiko cen, urejanja trgovanja s kmetijskimi pridelki in subvencij na transport le-teh. Za sadije in zelenjavo predvidevajo enotne minimalne cene, dočim je za živino, meso in jajca predvidena enotna regulacija trga, se pravi uvoza in izvoza. Ceno žita pa nameravajo izenačiti z ustreznimi tarifami njegovega transporta.

Kmetijstvu agrarni odbor EGS priporoča, da v svojih od tega oddaljenih proizvodnih področjih čim bolj preide na požlahtnjevanje svoje proizvodnje, kar pomeni, da se naj bolj kot doslej bavi z živalsko proizvodnjo. Priporočajo tudi, da ta kmetijska proizvodna področja v zadrugištvu pričnejo ustvarjati industrijo živil — klavnice, tovarne za konzerviranje, hladilnice, tovarne sladkorja itd. To industrijsko dejavnost kmetijskih proizvodnih področij priporočajo zato, da bi kmetijski obrati sami od sebe povečali svoj dohodek in si zagotovili rentabilnost obratovanja. S to kombinirano kmetijsko-proizvodno in kmetijsko-industrijsko dejavnostjo na zadrugišni osnovi bi si kmetje lahko prilastili del dobičkov prekupevalcev in predelovalne industrije. Prilastitev teh dobičkov pa bi naj bila izenačena razlik v kmetijskih dohodkih in cenah med kmetijami blizu tržišč in onimi, ki so od tržišč oddaljene.

Nova prometna šola za mladino v Celovcu

Državne oblasti in prometni strokovnjaki se danes resno sprašujejo, kaj naj bi ukrenili, da bi omejili prometne nesreče na cestah. V zadnjih letih je promet na naših cestah in drugod po svetu izredno močno narasel. Vzporedno s tem pa je tudi močno naraslo število prometnih nesreč, ki iz dneva v dan terjajo nove človeške žrtve. Med žrtvami so mladi ljudje, otroci pa tudi starejši udeleženci prometa. V Avstriji na primer zabeležijo letno daleč preko tisoč smrtnih žrtev prometa. Ogromno pa je pri prometnih nesrečah ljudi, ki postanejo trajno ali pa delno invalidni. Tudi okvare na avtomobilih pri nesrečah povzročajo velikanske stroške.

Prometnih nesreč pa ni samo pri nas veliko marveč je podobno stanje tudi v drugih državah. V Zahodni Nemčiji je bilo na primer leta 1957 (brez Berlina in Posarja) 12.462 smrtnih žrtev pri prometnih nezgodah, lani pa jih je bilo 11.665. To so številke, ki silijo k resnemu razmišljanju in k odločne-

mu ukrepanju, da se zavaruje človeška življenja.

Tozadevni ukrepi so različni. Prometni vzgoji posvečajo veliko pozornost tudi v šolah. Celovška občina pa se je odločila še za drug ukrep, da poleg šolske vzgoje tudi po svoji strani vzgaja mladino za poznavanje prometnih predpisov. V ta namen je bila v Celovcu v tako imenovanem Rothauer-Graben odprta prometna šola za mladino — za šolske otroke. Šola vodi prometna policija in predvsem fantje, ki se za šolo izredno zanimajo, bodo že od svojih mladih let dobili točna navodila, kako se morajo obnašati na cesti, da bo čim manj prometnih nesreč. Vsekakor je ukrep celovške mesne občine posnemanja vreden in pričakovati je, da bo nova mladinska prometna šola doprinesla svoj delež k splošni varnosti na cesti. Le z resnimi ukrepi je mogoče omejiti število prometnih nesreč, ki terjajo številne žrtve.

Sporočamo, da je v sredo, dne 13. maja 1959 v starosti 77 let umrl naš ljubljani mož, oče in stari oče

Tomaž Košutnik

Pogreb dragega pokojnika bo v petek, dne 15. maja 1959 ob 10. uri od doma na pokopališče v Globasnici, kjer bo v farni cerkvi pogrebna sveta maša.

Globasnica, dne 13. maja 1959.

V globoki žalosti

Franci Košutnik z družino
sin

Matilda Košutnik
žena

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: I. program: — 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00. II. program: — 6.00, 7.00, 8.00, 13.00, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00.

Vsakodnevne oddaje: I. program: — 5.55 Oddaja za kmete — 6.00 Vedri zvoki — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 7.55 Gospodarska poročila in delovni trg — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinski magazin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 12.03 Petro mešano — 13.00 Opoldanski koncert.

Sobota, 16. maj:

I. program: 8.00 Lepo vedenje in popevke — 8.45 Širni pisani svet — 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca (slov.) — 14.00 Pozdrav nate — 15.00 Za samotne in balne — 15.30 Z vseh dolin zvani — 16.00 Posnela za vas — 16.20 Mladinska oddaja — 17.10 Popevke — 20.15 Berlin 1959.

II. program: 8.20 Glasba na tekočem traku — 9.15 Uvertura, suite, fantazija — 11.00 Ljudske melodije — 14.45 Tehnični pregled — 15.00 Mladinski koncert — 17.10 Lepa pesem — 18.30 Priljubljeno in zanimivo — 19.20 Oddaja podkanclerja — 19.35 Operni koncert — 21.00 Operetni koncert.

Nedelja, 17. maj:

I. program: 6.10 Vesele melodije — 7.10 S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 9.00 Mladina zabavna glasba — 11.00 Muzikalična nedeljska promenada — 11.30 Veselo polje, veselo igranje — 13.00 Zvezde na opernem nebu — 14.30 Pozdrav nate — 16.45 Otvoritev gorske letalske šole — 17.05 Plesne melodije — 17.45 Zveneči globus — 19.00 Športna poročila — 20.10 Kriminalna uganka — Kdo je storilec?

II. program: 7.05 Plesna glasba — 11.00 Velika simfonija — 12.40 Zabavna glasba — 15.00 Iz operet — 16.00 Plesna glasba — 18.00 Mali večerni koncert — 19.10 Koncert — 20.00 Majska noč.

Ponedeljek, 18. maj:

I. program: 6.10 Vesele melodije — 7.30 Voščila (slov.) — 8.05 Otroške pesmi — 9.00 Vesel jutranji pozdrav — 11.00 Jutranja promenada — 11.30 Melodije, ki nikdar ne izvenijo — 13.00 Operni koncert — 14.30 Pozdrav nate — 16.35 Slikarji pomladi — 18.00 Orkestralni koncert — 19.00 Šport — 20.10 „Ciganska ljubezen“, opereta.

II. program: 7.40 Godba na pihala — 11.00 Spominska oddaja na Haydna — 14.15 O pozabljenem izvoru — 15.00 Operetni koncert — 16.00 Plesna glasba — 16.30 Popevke — 17.30 So binkošti in maj — 19.10 Oddaja popevk — 20.00 „Apola von Bellac“, sluhna igra.

Torek, 19. maj:

I. program: 8.00 Koroški koledar — 8.45 Domači zdravniki — 14.00 Poročila, objave. Poje zbor SPD Loga vas (slov.) — 14.45 Koncertna ura — 16.00 Igrajo stari Deutschmeisteri — 17.10 Fifty-fifty — 20.15 Händel: „Ezio“, opera.

II. program: 8.20 Zabavna glasba — 9.00 Toledo, mesto, ki ga je ustanovil Adam — 9.40 Dapoldanska glasba — 14.40 Jack London — 15.30 Za ljubitelje popevk — 16.00 Oddaja za žene — 16.30 Pozdravi iz Saarbrückena — 17.55 Za vesel delopust — 19.30 Dobra ura — 20.00 Egiptiske impresije — 21.00 Štirje proti štirim.

Sreda, 20. maj:

I. program: 8.00 Mi pojmamo in pripovedujemo o deželi ob Dravi — 8.45 Iz ženskega sveta — 14.00 Poročila, objave. Domači vrt — Kar želite, zaigramo (slov.) — 14.45 Glasba za mladino — 15.45 Bole krizanleme — 16.00 Lahka glasba — 17.10 Plesne skice — 17.55 Poskočno zaigrano — 19.00 Od plošče do plošče — 20.15 Zivljenje polno glasbe: Hans Sandauer.

II. program: Glasba na tekočem traku — 13.30 Za operne prijatelje — 15.30 Mali ansambel — 16.30 Dunajska pesem — 17.55 Zabavni glasbeni spored — 19.30 „Vrača zemlja“, sluhna igra — 20.30 Poje in zvani po vsej deželi.

Četrtek, 21. maj:

I. program: 8.00 Operetni koncert — 8.45 Avstriji v inozemstvu — 14.00 Poročila, objave. Iz koroške književne delavnice (slov.) — 14.30 Mojstri pesmi — 16.30 Človeška komedija — 17.10 Pisan šopek melodij — 18.00 Oddaja za kmete — 18.15 Oddaja delavske zbornice — 19.00 Točka sedem — 21.00 Zveneča alpska dežela.

II. program: 8.10 Zabavni spored glasbe — 9.35 Poznana dela velikih mojstrov — 14.15 Poznani orkestri — 16.00 Oddaja za žene — 16.30 Melodije Franca Grothe — 17.15 Raziskovalci na obisku — 17.55 Zabavni koncert — 19.30 Pridite dobro domov — 20.00 Pesem pripre — 20.30 Umetnost biti poročen.

Petek, 22. maj:

I. program: 8.00 Orkestralni koncert — 8.45 Iz radijske beležnice — 14.00 Poročila, objave. Akustični mladinski list (slov.) — 15.45 Pesmi Gerharda Hauptmanna — 16.00 Mali zabavni koncert — 16.30 Kamorna glasba — 17.10 Melodije H. Jarczyka — 18.10 Prosti čas je dragocen — 20.15 „Vacova zgodba“, igra.

II. program: 8.20 Glasba na tekočem traku — 14.40 Mednarodna radijska univerza — 17.15 Znanje za vse — 17.55 Glasba razveseljuje — 19.20 Literarni zgodovinar Josef Nadler — 20.45 Halo, lenegerji — 21.15 Lepe melodije, lepi glasovi.

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00.

Sobota, 16. maj:

5.00 Pisan jutranji spored — 8.05 Naši mladi virtuoz — 10.10 Pesmi tujih narodov — 10.35 Stare japonske pesmi v novih priredbah — 12.00 Igra tria Dorka Škoberne — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Valčki Johanna Straussa

NAJLEPŠE DARILLO ZA PRVO OBHAJILJO ALI
BIRMO JE FOTOGRAFIJA IZ ATELJEJA

Walter TOLLINGER

CELOVEC - KLAGENFURT, Alter Platz 31
V binkoštnih dneh odprto od 7. do 16. ure

„NATIONAL“

SPLOŠNA ZAVAROVALNA
AKCIJSKA DRUŽBA

prevzame zavarovanja vseh
vrst pod ugodnimi pogoji

Pogodbeni zavod Zveze slovenskih zadrug,
Slovenske prosvetne zveze
in Slovenske kmečke zveze

Deželna poslovalnica za Koroško

CELOVEC - KLAGENFURT, LIDMANSKYGASSE 9/I TELEFON 23-07